

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.

Art. 2. 1. Względniejszą ustawą w rozumieniu § 1 art. 2 k. k. jest ta ustawa, która przewiduje niższe minimum kary, jeżeli obie ustawy przewidują kary tego samego rodzaju. (17. III. 1933 r., 2 K. 104/33).

2. Z przepisu art. 2 § 1 k. k. wynika, że w razie równej względności praw lub nieusuwalnej trudności w ocenie, która z ustaw jest dla oskarżonego względniejszą, należy dać pierwszeństwo nowej ustawie. (27. II. 33 r., 3 K. 45/33).

Art. 14. Przestępstwo może być dokonane nie tylko przez osobiste działanie sprawcy, lecz i przez działanie osób trzecich, wykonujących wolę sprawcy w postaci narzędzia. (20. IV. 1933 r., 2 K. 163/33).

Art. 17. Artykuł 17 k. k. nie wyłącza możliwości uznania silnego wzruszenia za przyczynę niepoczytalności, o ile następstwem jego była niemożność rozpoznania czynu lub pokierowania swym postępowaniem. (27. III. 1933 r., 3 K. 111/33).

Art. 20 § 2. Usprawiedliwiona nieświadomość bezprawności czynu stanowi okoliczność, nie wykluczającą przestępności czynu, a mogącą jedynie służyć za podstawę do nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Sąd wyrokujący nie jest zobowiązany do ustalenia, że oskarżony nie działał w błędzie co do prawa, który to błąd na kwestję odpowiedzialności jego nie mógł mieć wpływu, będąc najzupełniej obojętny z punktu widzenia poczytania zarzuconego mu czynu. (24. III. 1933 r., 1 K. 94/33).

Art. 21. Przepisy art. 21 k. k. nie ograniczają przekroczenia obrony koniecznej tylko do ekscesu intensywnego, ale dopuszczają również przyjęcie przekroczenia obrony i przy ekscesie ekstensyw-

nym; sam moment ustania ataku nie wyłącza więc, w myśl art. 21 k. k., przyjęcia przekroczenia obrony koniecznej (14. III. 1933 r., 4 K. 875/32).

Art. 23 § 1. Dla ustalenia usiłowania nie jest wymagane stwierdzenie wszystkich środków, zapomocą których przestępstwo miało być dokonane; wystarcza ustalenie choćby jednej czynności, skierowanej bezpośrednio ku urzeczywistnieniu zamiaru przestępnego. (27. I. 1933 r., 2 K. 1124/32).

Art. 26. 1. Z punktu widzenia przestępności podżegania oobjętym jest nie tylko to, czy osoba nakłoniona popełniła lub usiłowała popełnić przestępstwo (art. 26 k. k.), ale również to nawet, czy osoba ta istotnie zamiar przestępny pod wpływem namowy powzięła; podżeganie pozostaje przestępstwem nawet wówczas, gdy w osobie namawianej, mimo namowy, woła popełnienia przestępstwa wcale nie powstała. (5. V. 1933 r., 4 K. 209/33).

2. Podżeganie jest zawsze przestępstwem umyślnem w rozumieniu § 1 art. 14 k. k., z czego wynika, że podżegacz musi być świadom tego, że czyn, do którego nakłania, jest przestępstwem, a przynajmniej godzić się na to, że czyn ten przestępstwem być może, przy czym świadomość ta musi obejmować wszystkie przedmiotowe znamiona przestępstwa, do którego podżegacz nakłania. (5. V. 1933 r., 4 K. 209/33).

3. Podżeganiem w rozumieniu art. 26 k. k. jest działanie, zmierzające do wywołania w innej osobie woli spełnienia czynu przestępnego, do którego sprawca podżega; każde takie działanie, obojętne, jakimi wyrażone środkami (prośbą, groźbą, obietnicą i t. p.) jest karalne bez względu na to, czy odniosło zamierzony skutek. (5. V. 1933 r., 4 K. 209/33).

4. K. K. z r. 1932 nie wyklucza konstrukcji prawnej podżegania do przestępstw z winy nieumyślnej.

Podżegacz ponosi odpowiedzialność w granicach art. 26 i 230 § 1 k. k., jeśli nakłoniony przez niego do pewnego czynu sprawca spowodował tym czynem nieumyślnie śmierć człowieka, a podżegacz mógł lub powinien był przewidzieć ten skutek jego działania.

Stosowanie przepisu art. 15 § 2 k. k. wedle jego literalnego brzmienia wyłącznie do sprawcy z wykluczeniem podżegacza lub pełnomocnika, nie znajduje uzasadnienia w systemie k. k. (16. II. 1933 r., 3 K. 43/33).

Art. 28, 29. Podżegacz ponosi odpowiedzialność zależnie od ilości wywołanych podżeganiem skutków przestępnych (o ile nie wchodzi w grę usiłowanie) nie zaś w stosunku do ilości osób, które

przestępstwa dokonały, skoro dopiero powstanie skutku przestępnego rozstrzyga o odpowiedzialności podżegacza za przestępstwo dokonane. (20. IV. 1933 r., 3 K. 178/33).

Art. 31. Przepis art. 31 k. k. nie realizuje ani zasady absorpcji kary, ani kumulacji kar, lecz podaje nowy wymiar ustawowy przez konstrukcję nowego „minimum” i „maximum” wymiaru.

Przez ustawowy wymiar kary z art. 31 § 1 k. k. rozumieć należy nie tylko sankcję za określone przestępstwo, ustanowioną w pierwszym rzędzie lecz i tę, którą ustawa przy danym przestępstwie przewiduje w razie dodatkowych okoliczności specjalnych (np. art. 155 § 2 i 166 § 2 k. k.). Tę pojęciem nie obejmuje natomiast ustawa przepisów ogólnych, pozwalających na podwyższenie kar w zastosowaniu do każdego przestępstwa, jeżeli po stronie sprawcy zachodzą specjalne właściwości lub stosunki osobiste.

Przy określeniu „maximum” kary łącznej według abstrakcyjnego kryterjum art. 31 § 2 k. k. „sąd może wymierzyć karę wyższą o połowę od najwyższego ustawowego wymiaru kary”, nie bierze się pod uwagę podwyżki z tytułu art. 60 k. k., lecz tylko wymiar przewidziany za dane przestępstwo w części szczególnej. (27. II. 1933 r., 3 K. 45/33).

1. Ustalenie, iż sprawca działał pod wpływem niskich pobudek, nie wyłącza możliwości przyjęcia u niego stanu zmniejszonej poczuciałości lub silnego wzruszenia. (27. III. 1933 r., 3 K. 147/33).

2. Działanie sprawcy z chęci zysku, lub też kierowanie się niskimi pobudkami, musi być przez sąd stwierdzone i uzasadnione, nie wystarcza bowiem zaznaczenie ogólnikowe, że sprawca działał z niskich pobudek, należy nadto ustalić, jakie były pobudki. (17. V. 1933 r., 1 K. 267/33).

Art. 50. Przepadek (art. 50 k. k.) dotyczyć może również przedmiotów, nabytych ze skradzionych pieniędzy.

Zastosowanie art. 50 k. k. w instancji odwoławczej może stanowić „reformatio in peius” w granicach p. „a” art. 500 k. p. k. (14. III. 1933 r., 2 K. 101/33).

Art. 54. Art. 54 k. k. zawiera jedynie przykładowe przytoczenie pewnych okoliczności, w celu zwrócenia uwagi sędziego na psychikę i charakter sprawcy; rzeczony przepis nakazuje kłaść główny nacisk przy wymiarze kary na osobiste właściwości sprawcy. (27. I. 1933 r., 1 K. 1416/32).

Art. 60 § 2. Określone w art. 60 § 2 k. k. „nawyknienie” wpływa z przyzwyczajenia do dokonywania pewnych czynów mimo świadomości, że są zabronione, przyzwyczajenie to wytwarza stały po-

pęd do popełniania pewnych przestępstw. Ustawa nie ogranicza sadu co do okoliczności, z jakich może wnosić o istnieniu nawyknięcia. (27. II. 1933 r., 3 K. 45/33).

Art. 61. Przepis art. 61 k. k. nie stosuje się do przestępstw, ulegających karze według ustawy karnej skarbowej. (28. III. 1933 r., 2 K. 94/33).

Art. 69. Przepisy art. 616, 618, 621 i 622 k. p. k. obowiązują jedynie w postępowaniu przed sądem dla nieletnich, lub przed sądem grodzkim, przewidzianym w art. 4 § 2 u. s. p.

Pozatem uznanie nieletniego za działającego z rozeznaniem może nastąpić na podstawie bezpośrednich wrażeń odniesionych przez sad z jego przesłuchania na rozprawie. (24. III. 1933 r., 2 K. 124/33).

Art. 86. Charakter instytucji przedawnienia powoduje, że Sąd Najwyższy nie jest związany ustaleniami, poczynionymi w tym względzie przez sądy merytoryczne, jeśli nie są one zgodne z wynikami postępowania i może sprawdzać trafność tych ustaleń oraz ewentualnie poczynić nowe ustalenia. (22. V. 1933 r., 3 K. 256/33).

Art. 91 § 3. Skarga powodowa, stanowiąc akt roszczenia majątkowego i powodując skutki natury prawnej, tak pod względem treści, jak formy, mieści się w definicji, podanej w art. 91 § 3 k. k. (28. IV. 1933 r., 2 K. 168/33).

Art. 97. 1. Z istoty przestępstwa z art. 97 k. k. wynika, że każda osoba, przystępująca do istniejącego już związku mającego na celu zbrodnię stanu z zamiarem współdziałania w czynnościach zmierzających do osiągnięcia wspomnianego celu, wchodzi przez to w określone w art. 97 k. k. porozumienie i dopuszcza się tern samem zbrodni z tego artykułu. (26. I. 1933 r., 3 K. 1204/32).

2. Do znamion zbrodni z art. 97 k. k. należy każde działanie, dające się podciągnąć pod ogólne pojęcie porozumienia, jako istoty czynu, której przyjęcie — ze względu na znaczenie i treść § 1 art. 97 k. k., nie jest uzależnione od ustalenia formy lub sposobów działania, zamkniętych w granicach ścisłej terminologii, choćby działanie to miało na celu dopiero przygotowanie popełnienia przestępstw z art. 93, 94 lub 95 k. k. (16. I. 1933 r., 3 K. 1127/32).

3. Art. 97 k. k. przewiduje karalność nie tylko spisków, ale i innych porozumień, (w tej liczbie i związków), mających na celu wymienione w nim zbrodzie stanu. (27. II. 1933 r., 3 K. 28/33).

4. Wyrażenie w art. 97 k. k. „wchodzi w porozumienie” obejmuje wszelkie urzeczywistnienie kontaktu z innymi osobami czy to w charakterze trwałym, na dłuższy czas, czy chwilowym w celu speł-

niema zbrodni, przewidzianej w art. 93, 94 lub 95 k. k.; art. 97 k. k. wymaga, aby porozumienie doszło do skutku czy to wyraźnie, czy to przez czynności konkludentne; porozumienie to obejmuje w szczególności także konstrukcje prawne, określane dotychczas jako spisek i banda oraz wszelkie organizacje jak np. związki, a w miarę okoliczności i zebrania. (Postan. składu 7 sędziów z 18. III. 1933 r., 3 K. 16/33).

5. Dyspozycja art. 97 § 1 k. k. obejmuje także sam udział w związku, mającym na celu popełnienie przestępstwa, określonego w art. 93, 94 lub 95 k. k., choćby bez innej działalności do tego celu zmierzającej i wyłącza w tym wypadku stosowanie art. 166 k. k. (Postan., składu 7 sędziów z 18. III. 1933 r., 3 K. 16/33).

Art. 97 i 166. W myśl art. 166 k. k. z r. 1932 karalne jest wszelkie porozumienie przestępne, nawet gdy nie jest ono oparte na określonym zamiarze i określonym planie konkretnie zamierzonego przestępstwa.

Porozumienie oparte na określonym zamiarze konkretnie zamierzonego przestępstwa, przybiera charakter spisku, który, jeśli ma na celu zbrodnię stanu, stanowi przestępstwo, przewidziane w art. 97 i 98 k. k. z r. 1932. (21. II. 1933 r., 2 K. 47/33).

Art. 98. Dla bytu przestępstwa z art. 98 k. k. nie jest niezbędne bezpośrednio 1. zn. osobiste porozumienie się sprawcy przestępstwa z organizacją międzynarodową, wystarcza porozumienie się jednego z uczestników występnego porozumienia, o ile sprawca o porozumieniu tern wiedział, lub powinien był (§ 1 art. 15 k. k.) wiedzieć. (21. II. 1933 r., 2 K. 47/33).

Art. 140. 1. Wszelkie świadome kłamstwo w zaprzysiężonych zeznaniach, chociażby nawet dotyczyło szczegółu nieistotnego, podpada pod art. 140 k. k. (25. IV. 1933 r., 4 K. 180/33).

2. Artykuł 140 k. k. nie czyni różnicy między zeznaniem szkodliwym dla wymiaru sprawiedliwości a zeznaniem obojętnym. (10. IV. 1933 r., 2 K. 158/33).

3. Kodeks karny z 1932 r. w systemie kar dodatkowych nie przewiduje kary w postaci orzeczenia o trwałej niezdolności do zeznawania pod przysięgą, a nadto ze skazaniem z art. 140 k. k. łączy jedynie fakultatywnie możliwość orzeczenia utraty obywatelskich praw honorowych pod warunkami przewidzianymi w § 2 ust. 47 k. k. (5. V. 1933 r., 4 K. 232/33).

4. Do istotnych cech występku z art. k. k. należy świadome zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w warunkach, wskazanych w § 1 art. 140 k. k. bez względu na towarzyszący temu działaniu zamiar wyrządzenia szkody. (20. II. 1933 r., 3 K. 1049/32).

Art. 141. Art. 141 k. k. przewiduje złożenie fałszywego zeznania co do okoliczności, której ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną samego składającego zeznanie lub też osobę mu najbliższą, t. j. osobę, wymienioną w § 1 art. k. k., nie zaś w art. 104 k. p. k. (27. IV. 1933 r. 1 K. 146/33).

Art. 152. Określone w art. 152 k. k. pojęcie „Państwo” obejmuje nie tylko państwo jako podmiot prawa międzynarodowego, lecz także jego poszczególne podstawowe i zasadnicze cechy jak ustroj, jednolitość i t. p., pod pojęcie zaś łżenia i wyszydzania podpadają wszelkiego rodzaju czynności, które sprawca przedsięwzięce celem znieważenia, zozydzenia lub wystawienia na pośmiewisko ochronionych tym artykułem przedmiotów. (21. XI. 1932 r., 3 K. 886/ 32).

Art. 154. 1. Przedmiotem przestępstwa z art. 154 k. k. jest publiczne nawoływanie do popełnienia konkretnego przestępnego czynu. (27. II. 1933 r., 2 K. 32/33).

2. Istota przestępstwa z § 2 art. 154 k. k. polega na usiłowaniu wywołania w psychice słuchaczy przychylnych dla przestępstwa tendencyj, nie jest zatem konieczne stwierdzenie nawoływania *expressis verbis* do popełnienia konkretnego czynu przestępnego. (20. 4. 1933 r., 1 K. 176/33).

3. Działanie jest „publiczne”, gdy, niezależnie od tego, czy podjęte w miejscu publicznym lub niepublicznym, jest dostrzegalne dla nieokreślonej liczby osób, przyczem obojętne jest, że osoby te przypadkowo są indywidualnie znane sprawcy. (20. IV. 1933 r., 1 K. 176/33).

Przedmiotem przestępstwa z art. 156 k. k. jest autorytet porządku prawnego i zasad, leżących u jego podstaw; dla bytu tego przestępstwa należy ustalić ustawy lub rozporządzenia, przeciw którym działanie miało być zwrócone. (27. II. 193 r., 2 K. 32/33).

Art. 160. Różnica między art. 160 i 161 k. k. sprowadza się do postaci winy. Art. 160 przewiduje wypadek, gdy sprawca wiedział, że dana rzecz pochodzi z przestępstwa, art. zaś 161 przewiduje wypadek, gdy sprawca o tem nie wiedział, ale powinien był wiedzieć, a przynajmniej przypuszczać. (7. III. 1933 r., 1 K. 82/33).

Art. 162. Udział w zbiegowisku ulega karze nie tylko w warunkach, przewidzianych w art. 162 i 163 k. k., ale i w warunkach, przewidzianych w art. 164 k. k., o ile sprawca wiedział, że celem zbiegowiska było dokonanie przestępstwa.

Wszelkie zbiegowisko, mające na celu publiczne nawoływanie do przestępstwa, lub publiczną jego pochwałę (art. 154 k. k.) stanowi przestępstwo z art. 164 k. k.

Odpowiednikiem art. 121 k. k. z 1903 r. w tych wypadkach, gdy celem zbiegowiska było dokonanie przestępstwa, jest art. 164 k. k. z 1932 r. (2. III. 1933 r., 1 K. 59/33).

Art. 164, 166. Pytanie ewentualne w kierunku występku z art. 164 lub 166 k. k. musi wyraźnie wskazywać, jakie przestępstwo miało na celu zgromadzenie, zebranie lub związek, nie może zaś ograniczać się do ogólnikowego tylko wyrzeczenia, iż celem danego zebrania było nieokreślone w żaden bliższy sposób przestępstwo.

Dla istoty występku z art. 164 i 166 k. k. rodzaj przestępstwa, będącego celem zebrania lub związku jest obojętny, niemniej jednak cel zgromadzenia musi być w skazującym wyroku skonkretyzowany i to w taki sposób, by zachodziła możliwość przeprowadzenia kontroli, czy celem tym było istotnie popełnienie czynu lub czynów, będących przestępstwami. (13. II. 1933 r., II. 3 K. 5/33).

Art. 166. 1. Wyrażenie w art. 166 k. k. „bierze udział w związku” obejmuje przystąpienie do związku w charakterze członka a także uczestniczenie w działalności związku, mającym na celu przestępstwo, chociażby bez formalnego przystąpienia do związku. (Postan. składu 7 sędziów z 18. III. 1933 r., 3 K. 16/33).

Art. 189. Usunięcie z akt sprawy cywilnej koperty, stwierdzającej datę wniesienia apelacji, podpada pod przepis art. 189 k. k. (16. V. 1933 r., 1 K. 261/33).

Art. 194. Art. 194 k. k. zawiera dwie dyspozycje: zarówno wypełnienie cudzego blankietu wbrew woli podpisanego na jego szkodę, jak i użycie takiego blankietu; „wola” jest rzeczywista wola podpisanego, jaka wyraził przy zawieraniu umowy. (16. IV. 1933 r., 2 K. 151/33).

Art. 208, 209. Samo dawanie utrzymania i wynajęcie mieszkania prostytutce, choćby nawet z wiedzą, iż w mieszkaniu tem będzie uprawiany nierząd, nie jest przestępstwem z art. 208 lub 209 k. k., jeżeli pobierana zapłata jest tylko wynagrodzeniem za dozwolone świadczenie. (24. IV. 1933 r., 3 K. 197/33).

Art. 215 § 1. „Pożar” w rozumieniu art. 215 § 1 k. k. zachodzi wówczas, gdy ogień szerzy się z żywiołową siłą i zagraża tak przedmiotowi, w którym wybuchł, jak również grozi niebezpieczeństwem przerzucenia się na sąsiednie przedmioty, co wywołać może następstwa nieobliczalne w skutkach.

Przepis art. 263 § 3 k. k. może być stosowany w razie, gdy uszkadzający lub czyniący niezdatnem do użycia cudze mienie przy pomocy ognia działa bez zamiaru wywołania niebezpieczeństwa pożaru. (9. I. 1933 r., 3 K. 1177/32).

Art. 225. 1. Jeżeli dwaj ludzie zabijają wspólnie zadawanymi uderzeniami człowieka, to rzeczą obojętną jest, czyje uderzenie spowodowało śmierć; jeżeli obaj bezpośrednio działaniem zmierzali do realizacji swego zamierzenia przestępnego, to obaj odpowiadają za zabójstwo. (28. II. 1933 r., 2 K. 67/33).

2. Stan „silnego wzruszenia” z art. 225 § 2 k. k. nie może być utożsamiony z takim stanem „zakłócenia czynności psychicznych”, w którym sprawca nie może art. 17 § 1 k. k. „rozpoznać znaczenia czynu lub pokierować swem postępowaniem”. (2. I. 1933 r., 3 K. 1111/32).

3. Przepis § 2 art. 225 k. k. ma na myśli stan silnego wzruszenia w chwili wykonania czynu, a nie w chwili powzięcia postanowienia. (3. IV. 1933 r., 1 K. 166/33).

Art. 236. 1. Dla bytu przestępstwa z art. 236 k. k. obojętne jest, jak długo pokrzywdzony był absolutnie niezdolny do pracy, lub też w jaki czas po uszkodzeniu ciała podjął w rzeczywistości pracę, lecz w ciągu jakiego okresu czasu uszkodzony narząd był pozbawiony zdolności normalnego działania. (7. IV. 1933 r., 4 K. 138/33).

2. Przez naruszenie czynności narządu ciała należy rozumieć spowodowanie zmian w organie ciała, które zakłócają jego normalne zgodne z przeznaczeniem funkcjonowanie, dopóki zatem normalna sprawność narządu ciała nie została przywrócona, dopóty trwa jego naruszenie, (7. IV. 1933 r., 4 K. 138/33).

3. Z postanowień rozdziału II (art. 13—16) k. k. z r. 1932 wynika, iż kodeks karny, zrywając z obiektywizmem i z konstrukcją zamiaru pośredniego, którego istotą było przypisywanie skutków, niezależnie od psychicznego ustosunkowania się do nich sprawcy, wszelkie skutki przestępstwa wiąże z winą sprawcy.

Wszystkie postanowienia kodeksu karnego z r. 1932, odpowiadające tym przepisom u. k. austr. z r. 1852, które były oparte na zamierze pośrednim, są dla sprawcy względniejsze.

Zastosowanie sankcji z art. 236 § 1 k. k. z r. 1932 wymaga ustalenia, iż zamiar sprawcy był skierowany ku wywołaniu następstw w przepisie tym orzeczonych lub też, że sprawca skutki te przewidywał i na nie się godził (art. 14 § 1 k. k.).

Przy rozmyślnem działaniu, mającem na celu uszkodzenie w przewidywaniu lub możności przewidzenia ciężkiego skutku, jednakże bez obejmowania go zgodą, zachodzi zbieg ustaw (art. 237 § 1, 236 § 2. 36 k. k.). (8. V. 1933 r., 3 K. 217/33).

Art. 236, 237. Wybicie zębów jest uszkodzeniem ciała w rozumieniu art. 236, 237 k. k., zęby bowiem stanowią organ ciała, a przez icb wybicie organ ten doznaje mniej lub bardziej trwałego uszczerbku. (28. IV. 1933 r., 4 K. 199/33).

Art. 239. Przepis art. 239 k. k. ma za przedmiot swój ochronę nietykalności ciała innej osoby; przepis ten odnosi się do wypadków, które dadzą się ująć, jako zniewaga czynna, natomiast nie dotyczy on wypadków, zachodzącego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, wówczas bowiem wchodzi w zastosowanie przepisy art. 235—237 k. k. (28. IV. 1933 r., 4 K. 199/33).

Art. 240. 1. Art. 240 k. k. przewiduje nie spowodowanie zabójstwa lub uszkodzenie ciała, lecz tylko sam udział w takiej bójce. (22. II. 1933 r., 2 K. 49/33).

2. Jest możliwy zbieg jednoczynowy przestępstwa z art. 240 k. k. z przestępstwem z art. 225 k. k.; czyn tego, kto w bójce zabił człowieka, należy w myśl art. 36 k. k. skwalifikować w myśl art. 225 k. k., czyn innych uczestników bójki, nie biorących udziału w zabójstwie, w myśl art. 240 k. k. (11. I. 1933 r., 1 K. 1394/32).

Art. 241. Gruba żelazna rura należy do „niebezpiecznych narzędzi” w rozumieniu art. 241 k. k.

Bójkę stanowi zwada więcej niż dwu osób, połączona z naruszeniem nietykalności cielesnej uczestników. (7. IV. 1933 r., 1 K. 174/33).

Art. 243. Przepis art. 243 k. k. odnosi się wyłącznie do porzucenia osoby, znajdującej się w niebezpieczeństwie bez winy lub współudziału sprawcy porzucenia w sprowadzeniu położenia, grożącego tej osobie niebezpieczeństwem. Nie może tedy przepis ten odnosić się do faktu porzucenia danej osoby w położeniu, wywołanem umyślnem działaniem sprawcy, skierowanem na wywołanie tego niebezpieczeństwa. (20. II. 1933 r., 3 K. 37/33).

Art. 244. Przez „udzielenie trucizny odurzającej” art. 244 k. k. rozumie także zapisywanie jej (bezprawne) przez lekarza. (28. III. 1933 r., 4 K. 114/33).

Art. 251. W myśl art. 251 k. k. środkiem zmuszenia (przymusu) może być zarówno przemoc bezpośrednia (przeciwko osobie pokrzywdzonego lub osobom trzecim, jako jego przedstawicielom), jak i przemoc, skierowana wprawdzie przeciwko rzeczom pokrzywdzonego, lecz w celu zniewolenia go, o ile choćby pośrednio oddziaływa na jego osobę.

Narówni z dokonaniem zmuszeniem karze z art. 251 k. k. ulega działanie w celu zmuszenia pokrzywdzonego do działania, zaniecha-

nia lub znoszenia niezgodnego z jego wolą; natomiast nie jest konieczne, by pokrzywdzony przymusowi nie mógł się oprzeć. (24. IV. 1933 r., 2 K. 192/33).

Art. 256 § 2. Wyzywające zachowanie się obrażonego polega na działaniu, które zdolne było wywołać odczucie własnego pokrzywdzenia znieważającego, a dokonana przezeń obraza jest w związku przyczynowym z odczuciem tego pokrzywdzenia. (4. V. 1933 r., 2 K. 210/33).

Art. 261. Przesłanie anonimu z żądaniem wypłacenia pewnej kwoty pieniężnej pod groźbą zabójstwa lub podpalenia stanowi przestępstwo z art. 261 k. k. (Postan. składu 7 sędziów z 21. VI. 1933 r., 2 K. 317/33).

Art. 262. Możliwość prawnego dysponowania przez wystawienie odpowiedniego zlecenia nie jest równoznaczne z faktycznym dzierżeniem pewnego przedmiotu materialnego. (25. IV. 1933 r., 4 K. 195/33.)

Art. 263 § 3. § 3 art. 263 k. k. nie obejmuje tych wypadków, kiedy uszkodzenie mienia przez użycie ognia wywołało niebezpieczeństwo „pożaru”. (27. II. 1933 r., 3 K. 28/33).

Art. 264. 1. Treść oszukańczych zabiegów w rozumieniu art. 264 k. k. muszą stanowić okoliczności rzeczywiste przeszłe lub obecne, dotyczące konkretnych faktów, nie mogą natomiast stanowić ich ani kłamliwe zapewnienia czy obietnice co do okoliczności, mających dopiero nastąpić w przyszłości, ani świadomie! kłamliwe sądy czy opinie co do okoliczności lub przedmiotów i ich właściwości, nie będące jednak kłamliwym przeinaczeniem faktów już istniejących. (31. III. 1933 r., 2 K. 132/33).

2. Ubezpieczenie mienia, w ilości nie odpowiadającej rzeczywistemu stanowi rzeczy, i następnie podpalenie tegoż jest działaniem, skierowanym bezpośrednio ku uzyskaniu odszkodowania (t. zw. oszustwo asekuracyjne), okoliczność, czy sprawca już zgłosił żądanie odszkodowania, zanim się zwrócił przeciw niemu podejrzenia, dla przyjęcia usiłowania nie jest istotna. (9. III. 1933 r., 3 K. 60/33).

Art. 268. Art. 268 k. k. ujmuje lichwę wyłącznie, jako umyślnie wyzyskania przymusowego położenia kontrahenta i nie uzależnia karalności lichwy od formy umowy. (10. V. 1933 r., 2 K. 1070/32).

Art. 270. 1. Zwierzyna łowna, przebywająca bądź czasowo, bądź stale na pewnym terenie łowieckim, dopóki nie została przez uprawnionego do wykonywania na tym terenie prawa polowania zawłaszczona, nie wchodzi jeszcze bezpośrednio w skład jego mienia.

Osoba dokonywająca bezprawnego przywłaszczenia zwierzyny niezawłaszczonej dopuszcza się jedynie naruszenia cudzego prawa majątkowego (prawa polowania) nie zaś zaboru cudzego mienia. (6. IV. 1933 r., 3 K. 138/33).

2. Przepis art. 270 k. k. z r. 1932 obejmuje wszelkie czyny, przewidziane w art. 2 rozp. Prez. Rz. z 3 grudnia 1927 r. o prawie łowieckiem. (D. U. poz. 934).

Okoliczność, iż sprawca pozostawał w służbie osoby uprawnionej do wykonywania prawa polowania na danym terytorjum w charakterze strażnika leśnego, nie nadaje czynowi charakteru przestępstwa z § 1 art. 262 k. k. (23. II. 1933 r., 3 K. 13/33).

Art. 282. 1. Zbycie mienia, nabytego na raty i obciążonego w myśl rosyjskiej ustawy z dnia 9 lutego 1904 r. prawem zastawu na rzecz sprzedawcy, podpada pod sankcję art. 282 k. k. (Postan. składu 7 sędziów z 25. III. 1933 r., 2 K. 42/33).

2. Użyte w artykułach 276, 281 i 282 k. k. pojęcie „ukrycia” mienia lub ksiąg i dokumentów handlowych nie ogranicza się wyłącznie do czynnego zachowania się sprawcy, lecz również może się wyrazić w zatajeniu istnienia przedmiotów, ulegających lub mogących ulec egzekucji.

Dla bytu przestępstwa z art. 282 k. k. wymagane jest, by sprawca działał w celu udaremnienia egzekucji.

Rozmyślne zaniechanie sprawdzenia liczników abonentów elektrowni i wystawienie im rachunków przez obowiązane do tego urzędnika może stanowić ukrycie mienia celem udaremnienia egzekucji w rozumieniu art. 282 k. k. (2. V 1933 r., 2 K. 229/33).

II. Prawo o wykroczeniach.

Art. 18. 1. Istotną cechą działania z art. 18 prawa o wykroczeniach stanowi demonstracyjne okazywanie niechęci lub lekceważenia w miejscu publicznem, a więc dostępnem dla większej liczby osób, bliżej nieokreślonych. (11. V. 1933 r., 2 K. 213/33).

2. Oddawanie czci zmarłym, które przekracza ramy aktu religijnego i nabiera cech wrogiej względem Państwa Polskiego demonstracji, wyczerpuje istotę czynu z art. 18 prawa o wykroczeniach. (15. V. 1933 r., 2 K. 253/33).

Art. 26. 1. Przestępstwo z art. 26 pr. o wyk. należy do kategorii wykroczeń przeciwko porządkowi publicznemu, wobec czego sankcja karna z powyższego przepisu zwraca się przeciwko temu, kto bezprawnie korzysta z wymienionych w tymże przepisie uprawnień, o ile uprawnienia te zostały ustanowione w interesie publicznym oraz należycie ogłoszone. (10. III. 1933 r., 4 K. 1139/32).

2. Noszenie odznaki partji politycznej, czy stowarzyszenia w żadnym wypadku pod sankcją z art. 26 pr. o wyk. nie podpada: może jednakowoż wśród pewnych warunków być dowodem popełnienia innego przestępstwa, np. z art. 165 k. k. (10. III. 1933 r-4 K. 1139/32).

Art. 52. Przez niepokojenie w rozumieniu art. 52 pr. o wyk. nie należy rozumieć jedynie wzniecenie obawy, niepokojenie bowiem zachodzi również w wypadku, gdy działanie może wytrącić człowieka z równowagi psychicznej przez wzbudzenie w nim uczucia złości, niesmaku, oburzenia i t. p. (4. IV. 1933 r., 4 K. 135/33).

Art. 61. 1. Uzyczenie lokalu, światła i obsługi w celu urządzenia gry hazardowej jest w myśl art. 61 prawa o wykroczeniach czynnością, stanowiącą jedno ze znamion przestępstwa, pobieranie zaś opłaty za przedsięwzięcie tej czynności, a więc odnoszenie z niej korzyści materialnej, charakteryzuje daną czynność jako przedsięwziętą „w celu zysku” i czyni z niej przestępstwo przewidziane w powołanym przepisie. (29. V. 1933 r., 3 K. 250/33).

2. Rzucanie kostek, czy podobnych do nich kręgielków, może być uzależnione od umiejętnego ich ułożenia na ręce i stanowi grę hazardową w rozumieniu art. 61 prawa o wykroczeniach. (20. IV. 1933 r., 2 K. 173/33).

Art. 62 § 2. Pod pojęcie narzędzi, przeznaczonych w rozumieniu § 2 art. 62 pr. o wyk. do dokonywania kradzieży, podpada nie tylko przedmiot od cechach wyłączonego, względnie szczególnego przeznaczenia do dokonywania kradzieży, inny, niż wymienione w § 1, lecz każdy przedmiot odpowiadający pojęciu narzędzia, o ile w konkretnym wypadku ustalono, że był przeznaczony do dokonania kradzieży. (7. III. 1933 r., 1 K. 79/33).

III. *Przepisy wprowadzające k. k. i prawo o wykroczeniach.*

Art. 8 § 1. Noszenie odznaki O. W. P. nie jest przestępstwem, ponieważ policyjnego zakazu noszenia tej odznaki należycie ogłoszonego, nie wydano, a noszenie odznaki rozpoznawczej nie może być uznane za rozwijanie działalności organizacji wbrew zakazowi, gdyż działalnością jest tylko, co jej statut jako działalność określa. (10. III. 1933 r., 4 K. 1139/32).

Art. 14. Art. 14 przep. wpraw. k. k. stanowiący o rodzaju „przestępstwa”, przewidzianego „w dotychczasowych” przepisach, ma na myśli te przepisy, wydane przed wejściem w życie k. k. z r. 1932, które po wejściu w życie tego kodeksu zachowują nadal moc obowiązującą. (27. IV. 1933 r., 3 K. 160/33).

IV. Kodeks postępowania karnego.

Art. 3. Działanie przestępne osądzone wyrokiem, lecz po wyroku tym wznowione, nawet gdyby je uważać za przestępstwo ciągłe, przedstawia się jako inne, nowe zdarzenie faktyczne i musi być oceniane samoistnie i niezależnie od oceny poprzednich czynów sprawcy; ciągłość została przerwana z chwilą wydania poprzedniego wyroku, obejmującego działania sprawcy w okresie do wydania tego wyroku. (10. II. 1932 r., 3 K. 836/32).

Art. 29 i 30. 1. Łączności z art. 29 k. p. k. nie uzasadnia tożsamość kwalifikacji czynów chociażby one dotyczyły takich samych przedmiotów (np. kradzieży) i były popełnione w tych samych miejscach i wśród tych samych okoliczności.

2. Sąd może również przed rozprawą powziąć postanowienie oddzielnego postępowania w każdej sprawie, którą niewłaściwie połączono w jednym akcie oskarżenia. (7. IV. 1933 r., 1 K. 159/33).

Art. 44. Sąd w postanowieniu odmownym na wniosek strony w myśl art. 44 k. p. k. winien ocenić przedmiotowo i stwierdzić, czy podstawa wniosku o wyłączenie sędziego jest konkretna i poważna, czy nie zachodzi stosunek osobisty sędziego do strony, czy sędzia nie uzewnętrznił swego poglądu na sprawę i czy wobec powyższego nie wytworzyło się u sędziego na podstawie uprzedniej analizy sprawy i jej okoliczności przekonanie o winie człowieka, ulegającego sądzeniu. (9. V. 1933 r., 1 K. 198/33).

Art. 63. Według prawa obowiązującego w b. Królestwie Kongresowym opiekun może wystąpić z powództwem z art. 74 k. p. k. w imieniu małoletniego pokrzywdzonego bez uzyskania upoważnienia rady rodzinnej do wytoczenia takiego powództwa. (9. I. 1933 r., 1 K. 1382/32).

Art. 74. 1. Pokrzywdzonym uprawnionym do wytoczenia powództwa cywilnego (art. 74 k. p. k.) może być również Państwo lub mające osobowość prawną przedsiębiorstwo państwowe, o ile przestępstwo naruszyło sferę majątkową Państwa lub przedsiębiorstwa. (25. IV. 1933 r., 4 K. 173/33).

2. W postępowaniu sądowo-karnem Prokuratorja Generalna wtedy tylko bierze udział, kiedy przez właściwą władzę państwową o zastępstwo wezwana będzie, to znaczy, że Prokuratorja w tern postępowaniu nie ma wyłącznego prawa zastępstwa i że zainteresowana władza sama może wnosić powództwo cywilne do sądu karnego oraz popierać je na rozprawie. (25. IV. 1933 r., 4 K. 173/33).

3. Nie zmieniając zasady prawnej zgłoszonego w myśl § 1 art. 74 k. p. k. powództwa cywilnego, pokrzywdzony może sto-

sownie do wyników przewodu sądowego ograniczyć lub rozszerzyć w toku postępowania żądanie powództwa. (9. I. 1933 r., 3 K. 873/32).

Art. 74. Pokrzywdzony przez przestępstwo nie może wytoczyć powództwa cywilnego w sprawie karnej o zwrot kosztów, poniesionych przezeń za napisanie skargi do Prokuratora z zawiadomieniem o powyższym przestępstwie. (Postan. składu 7 sędziów z 22. IV. 1933 r., 1 K. 72/33).

Art. 89. Przepis art. 89 k. p. k. nie został zmieniony prawem o ustroju adwokatury z 7. X. 1932 (D. U. p. 733/32), gdyż art. 3 L. 6 postanawia, że do samorządu należy wyznaczenie z urzędu obrońców, o ile przepisy postępowania nie stanowią inaczej, wobec czego obrońcę z urzędu wyznacza Prezes Sądu a nie Rada Adwokacka. (12. V. 1933 r., 4 K. 253/33).

Art. 105. Art. 105 k. p. k. stosuje się także do zeznań, złożonych przed organem policyjnym w toku dochodzenia i wzbrania odtwarzania owych zeznań drogą przesłuchania organu policyjnego.

Korzystanie z odtworzonych w ten sposób zeznań jest wyłączone także w wypadku, gdy osoba z art. 104 k. p. k. oświadczenia swe o korzystaniu z prawa odmowy zeznań złoży po przesłuchaniu organu policyjnego.

Przewodniczący powinien odpowiednio zmienić kolejność przesłuchania świadków, aby w podobnych wypadkach zeznania organu policyjnego nie wyprzedzały oświadczenia o korzystaniu z prawa w art. 105 k. p. k. przewidzianego. (8. V. 1933 r., 3 K. 229/33).

Art. 106. Przepis art. 106 k. p. k. nie nakazuje uprzedzenia świadka o prawie nieodpowiadania na pytania, dotyczące okoliczności w przepisie tym wymienionych. (13. III. 1933 r., 3 K. 71/33)

Art. 110 lit. b). Okoliczność, że pewna osoba oddaje się hańbiącemu lub przestępnemu zawodowi, sama przez się nie daje podstawy do twierdzenia, iż nie zdaje sobie sprawy ze znaczenia przysięgi. (27. III. 1933 r., 3 K. 111/33).

Art. 124. Ocena fachowości biegłych, w myśl art. 10 k. p. k. jest pozostawiona uznaniu sądu wyrokującego i kontroli kasacyjnej nie ulega. (28. VI. 1933 r., 2 K. 428/33).

Art. 227. Mylne pouczenie ze strony sądu o sposobie i terminie odwołania się od wyroku, lub nieupouczenie o terminie złożenia wniosku o przyznanie prawa ubogich, może być powodem do przywrócenia w trybie art. 227 k. p. k. terminu do złożenia wyводу kasacyjnego oraz wskazanego wyżej wniosku. (6. III. 1933 r., 2 K. 87/33).

Art. 275. Samo złożenie wniosku o umorzenie śledztwa przez prokuratora nie może być uważane za równoznaczne z postanowieniem sądu w tymże przedmiocie i nie stwarza dla oskarżonego żadnych praw, oraz do czasu powzięcia postanowienia przez sąd nie wiąże prokuratora. (20. IV. 1933 r., 3 K. 178/33).

Art. 341. 1. Przepis art. 341 k. p. k. upoważnia sąd do odczytania opinii biegłych bez ograniczeń co do chwili, w jakiej je w toku przewodu sądowego odczytały wolno, i niezależnie od tego, czy w przewodzie sądowym postanowiono przesłuchać biegłego bezpośrednio. (27. II. 1933 r., 3 K. 1/33).

2. Odczytanie zaświadczenia lekarskiego, jest dozwolone w myśl art. 341 § 1 k. p. k., chociażby było załączone do akt dochodzenia. (11. V. 1933 r., 2 K. 232/33).

Art. 360. Nietylko treść przepisu prawnego, ale i jego cel jest granicą swobodnego uznania sędziowskiego. Kontroli kasacyjnej ulega zatem kwestja, czy sposób powzięcia przekonania sędziowskiego, poza ogólnymi wymogami logiki, zgodny był z podstawowym celem procesowego prawa karnego — osiągnięciem prawdy materialnej.

W świetle powyższego kryterjum kontroli kasacyjnej ulega, czy dana okoliczność posiada znaczenie „dowodu”, bądź „dowodu przeciwnego”, a tern samem, czy może, lub nie może być pominięta przez sąd wyrokujący. (20. III. 1933 r., 1 K. 110/33).

Art. 368. Brak w sentencji oznaczenia osób, do których podżeganie sprawcy się odnosiło, nie stanowi uchybienia. (6. III. 1933 r., 3 K. 67/33).

Art. 379. 1. Ryczałtowa ocena zeznań świadków żadnego uchybienia przepisów art. 379 k. k. p. nie stanowi. (10. V. 1933 r., 2 K. 1070/32).

2. Orzeczenie sądu karnego w przedmiocie powództwa cywilnego jest składową częścią wyroku i wymaga uzasadnienia na zasadach art. 379 k. p. k. (7. IV. 1933 r., 2 K. 159/33).

3. Instancja odwoławcza obowiązana jest zmianę kary uzasadnić. (20. I. 1933 r., 2 K. 1098/32).

4. Przyjęcie na niekorzyść oskarżonego braku dowodu stanowi obrazę art. 360 i, 379 k. p. k. (19. V. 1933 r., 2 K. 291/33).

Art. 402. 1. Przepis art. 402 k. p. k. posiada charakter instrukcyjny i naruszenie go przez skompletowanie listy do pełnej ilości osób listyj głównej (art. 227 u. s. p.) nie może uzasadniać skargi kasacyjnej. (18. III. 1933 r., 3 K. 16/33).

2. Przysięgły wylosowany z listy dodatkowej ponad ilość wymaganą postanowieniem art. 402 k. p. k., wchodząc do ławy przysięgłych z zachowaniem postanowień dotyczących tworzenia ławy przysięgłych (art. 409 i nast. k. p. k.), jest w pełni uprawniony do wykonywania tego urzędu. Udział takiego przysięgłego w orzekaniu nie powoduje nienależytej obsady sądu. (9. II. 1933 r., 3 K. 1221/32).

Art. 420 i 427. Przepis art. 420 k. p. k. ma na myśli okoliczności, od których zależy zastosowanie innego w ustawie na ten wypadek przewidzianego wymiaru kary, nie zaś okoliczności, które w myśl art. 54 k. k. mogą być przez sąd wyrokujący uwzględniona przy wymierzeniu kary w granicach danego ustawowego wymiaru kary. (23. II. 1933 r., 3 K. 2/33).

Art. 493. 1. Dowód należy w myśl art. 493 k. p. k. dopuścić, jeżeli strona uprawdopodobni, że dowód nie był jej poprzednio znany. (7. IV. 1933 r., 1 K. 174/33).

2. W myśl art. 493 k. p. k. dowodem, nieznanym stronie przed wydaniem zaskarżonego wyroku, jest również dowód, którego przeprowadzenie było poprzednio prawnie niemożliwe (np. dowód ze świadka, który w pierwszej instancji był oskarżonym).

Sąd odwoławczy wtedy tylko może pominąć taki dowód, jeżeli zgodnie z § 2 art. 51 k. p. k. uzasadni, że jego przeprowadzenie nie może mieć wpływu na orzeczenie o winie. (24. IV. 1933 r., 2 K. 1676/33).

Art. 507. W razie złożenia przez kilku oskarżonych wspólnego wyводу kasacji i załączenia doń tylko jednej kaucji kasacyjnej bez zaznaczenia, który z oskarżonych kaucję tę składa, można kasację co do oskarżonego, w którego imieniu kaucję złożono, uznać za odpowiadającą przepisowi art. 507 § 1 k. p. k. tylko w wypadku, gdyby okoliczność, iż ten właśnie oskarżony kaucję złożył, została stwierdzona jeszcze przed upływem służącego temu oskarżonemu terminu do wyводу kasacji. (19. I. 1933 r., 3 K. 1183/33).

Art. 510. Zarzut braku cech przestępstwa w czynie zarzucanym oskarżonemu w akcie oskarżenia nie odpowiada warunkom art. 510 lit. a k. p. k.; przedmiotem zarzutu kasacyjnego może być tylko czyn przypisany oskarżonemu w tej postaci, w jakiej czyn ustalono w wyroku. (24. IV. 1933 r., 2 K. 182/33).

Art. 511 lit. b. Przepis art. 511 lit. b k. p. k. nie ma zastosowania w sprawach z ustawy karnej skarbowej, w których zapadł wyrok uniewinniający. (Postan. składu 7 sędziów z 24. VI. 1933 r., 4 K. 248/33).

Art. 514 lit. b. 1. Przepis art. 514 lit. b k. p. k. obejmuje tak fizyczną nieobecność sędziego jak również taki jego stan psychicz-

ny, który równałby się fizycznej nieobecności na rozprawie, a więc np. stan bezprzytomności. (26. I. 1933 r., 3 K. 1204/32).

2. Przepis art. 514 lit. b k. p. k. nie dotyczy wypadku, gdy przysięgły obecny nie zwraca uwagi na przebieg rozprawy z jakiegokolwiek powodu lub zwraca uwagę tylko częściowoj

Okoliczność, że przysięgły obecny na rozprawie nie zwraca na jej bieg uwagi, nie czyni ławy niezupełną, wymagać jednak może powtórzenia tej części rozprawy, która uszła uwagi przysięgłego. (9. III. 1933 r., 3'K. 65/33).

Art. 514 lit. f. 1. Brak ustalenia czynu, przypisanego sentencji, sam przez się nie stanowi podstawy uchylenia wyroku (art. 514 lit. f k. p. k.), jeśli w uzasadnieniu wyroku czyn ten został należycie ustalony. (16. V. 1933 r., 2 K. 261/33).

2. Uchybienia sentencji nie stanowią bezwzględneho powodu kasacyjnego w świetle znowelizowanego brzmienia art. 514 k. p. k.; skoro więc sentencja wyroku wraz z uzasadnieniem stanowią jedną całość, a uzasadnienie wyroku wyraźnie wskazuje czyn zarzucony i przypisany oskarżonemu, to zarzut braku określenia czynu zarzuconego względnie przypisanego oskarżonemu jest bezpodstawny. (28. IV. 1933 r., 4 K. 211/33).

Art. 518. Poprawienie kwalifikacji w myśl art. 518 k. p. k. skutkiem zarzutu kasacyjnego lub z urzędu jest uwzględnieniem kasacji (art. 509, 546 k. p. k.), jeżeli błędna kwalifikacja stanowiła uchybienie, obrażające prawa wnoszącego kasację. W razie zastosowania błędnej kwalifikacji taka obraza prawa w zasadzie zachodzi, chyba że błąd wyszedł na korzyść żalącego się. W wypadku § 2 art. 513 k. p. k. miarodajną jest obraza praw oskarżonego. Poprawienie kwalifikacji w myśl art. 518 k. p. k. jest możliwe także wtedy, gdy wyrok zaskarżono jedynie częściowo np. w orzeczeniu o karze.

Jeżeli w kasacji, założonej na korzyść oskarżonego podniesiono zarzut (nawet słuszny) błędnej kwalifikacji, żądając kwalifikacji niekorzystniejszej, to zarzut taki jest niedopuszczalny (art. 513). Jeżeli niema innych zarzutów dopuszczalnych kasacja będzie pozostawiona bez rozpoznania (art. 524) i to bez poprawienia kwalifikacji, gdyż wyrok jest prawomocny, tein bardziej, że poprawienie sentencji drogą postanowienia (nie wyroku), w wypadku, gdy nie chodzi o omyłkę pióra, nie zdaje się odpowiadać duchowi ustawy. Jeżeli obok tego będzie podniesiony inny zarzut dopuszczalny i uzasadniony, kasacja będzie uwzględniona, mimo, że jeden z zarzutów był niedopuszczalny, a poprawienie kwalifikacji „in peius” nastąpi z urzędu. Jeżeli natomiast w kasacji na korzyść oskarżonego założonej podniesiony będzie zarzut błędnej kwalifikacji z żądaniem su-

rowszej kwalifikacji (zarzut niedopuszczalny), obok tego jednak podniesiony będzie inny zarzut dopuszczalny lecz nieuzasadniony, nastąpi oddalenie kasacji, przy równoczesnem poprawieniu z urzędu kwalifikacji na niekorzyść. (Postan. składu 7 sędziów z 20. V. 1933 r., 4 K. 927/32).

Art. 574. 1. Złożenie zaliczki nie stanowi przesłanki procesowej (jak np. istnienie skargi, wniosku, upoważnienia do ścigania), od której istnienia zależna jest formalna dopuszczalność procesu, lecz jest tylko przepisem porządkowym, którego niezachowanie powoduje wprawdzie pozostawienie sprawy bez biegu z możliwością przedawnienia, nie czyni jednak samego procesu nieważnym. (6. II. 1933 r., 3 K. 1209/32).

2. Złożenie jednej zaliczki w wysokości przepisanej w ustawie jeśli chodzi o jeden akt oskarżenia, czyni zadość ustawowym warunkom, bez względu na istnienie kilku czynów przestępnych i oskarżonych. (24. IV. 1933 r., 3 K. 193/33).

Art. 602. Fakt niewinnienia świadków, którym zarzucono fałszywe złożenie zeznań, nie może być podstawą do wznowienia postępowania, zakończonego wyrokiem prawomocnym. (17. V. 1933 r., 2 K. 283/33).

Art. 640. Kodeks postępowania karnego nie zna pojęcia „negotiorum gestor” i zarządca majątku, nie posiadający przywileju obrońcy, nie jest uprawniony do wnoszenia w imieniu swego pracodawcy odwołania o skierowanie sprawy na drogę sądową w trybie art. 640 k. p. k., jak również do udzielania pełnomocnictwa adwokatowi do sporządzenia kasacji. (22. V. 1933 r., 2 K. 274/33).

V. *Ustawa karna skarbowa z 18 marca 1932 r. (Dz. U. poz. 355).*

Art. 7. Uznanie winy z art. 7 u. k. s. nie warunkuje wykrycie sprawców czynu głównego (przemytu), lecz wystarcza ustalenie, że czynu głównego (przemytu) dokonano. (24. II. 1933 r., 2 K. 56/33).

Art. 20. Przepis art. 20 u. k. s. przewiduje zmianę ustawowej normy kary zastępczej jedynie na korzyść oskarżanego. (28. III. 1933 r., 2 K. 94/33).

Art. 40, 41. O zaistnieniu przedawnienia ścigania i wyrokowania (art. 40, 41 u. k. s.) czynów, popełnionych przed wejściem w życie ustawy karno-skarbowej z dnia 18 marca 1932 r. decydują jedynie i wyłącznie przepisy tejże ustawy. (2. V. 1933 r., 1 K. 263/33).

Art. 67. Przepisy karno-skarbowe ścigają niedozwolone wytwarzanie wyrobów tytoniowych, zarówno z tytoniu krajowego, jak i zagranicznego.

Art. 31 Ustawy o monopolu tytoniowym różnicy między tytoniem krajowym, a zagranicznym nie czyni (20. III. 1933 r., 1 K. 109/33).

Art. 78 § 2. Dla zastosowania § 2 art. 78 u. k. s. nie jest niezbędne ustalenie konkretnego wypadku zbycia spirytusu pod tytułem odpłatnym. (11. IV. 1933 r., 2 K. 174/33).

Art. 78 § 4. Obecność przy pędzeniu samogonki nie jest następstwem skarbowem i nie obowiązuje do doniesienia.

Nabycie wywaru bez przyłączenia się okoliczności innych, któreby nadawały czynowi cechy przestępne, nie stanowi karalnego naruszenia ustawy o monopolu spirytusowym; ulegają jednak karze z art. 99 u. k. s. wytwórcy jako zobowiązani do użycia wywaru w sposób oznaczony w art. 39 rozp. o monopolu spirytusowym oraz w §§ 98, 132 i 135 rozporządzenia wykonawczego (Nr. 88 p. 746/32) do rozporządzenia o monopolu spirytusowym. (9. III. 1933 r., 3 K. 79/33).

Art. 114. 1. Rzucanie kostek, czy podobnych do nich kręgiełków, może być uzależnione od umiejętnego ich ułożenia na ręce i stanowi grę hazardową w rozumieniu art. 61 prawa o wykroczeniach.

Urządzenie i prowadzenie takiej gry, bez zezwolenia władzy skarbowej nie podpada pod art. 114 u. k. s. (20. IV. 1933 r., 2 K. 173/33).

2. Loteria, przy której każdy bilet wygrywa, podpada pod art. 114 u. k. s. (28. III. 1933 r., 2 K. 94/33).

Art. 117 p. 6. Wydanie piwa pracownikom bez zapisania w księdze pracowników i w księdze podatku, nosi cechy wyprowadzenia piwa z lokalu z rozumieniu art. 117 p. 6 u. k. s. (28. IV. 1933 r., 2 K. 186/33).

Art. 122 p. 1. Dla odpowiedzialności karnej z art. 122 l. 1 u. k. s., przewidującego wyrób wina bez zgłoszenia i zezwolenia właściwej władzy, wystarcza niezachowanie jednego z tych warunków. (10. II. 1933 r., 1 K. 8/33).

*VI. Ustawa z 15. VII. 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym.
(Tekst jednolity Dz. U. poz. 110/32).*

Art. 5 pkt. 5. Sprzedaż towaru na rachunek zagranicznej firmy nie opłacającej w Polsce podatku przemysłowego, nie wyklucza znamion komisowej sprzedaży w rozumieniu postanowień art. 5 p. 5 ustawy o państw. pod. przem. i nie powoduje obowiązku do wykupna osobnego świadectwa przemysłowego od sprzedaży towarów powyższej kategorii. (19. XII. 1932 r., 3 K. 1012/32).

Art. 5 p. 5 ustęp 8. Z przepisu art. 5 p. 5, ust. 8 wynika, iż przedsiębiorstwa i zajęcia pośrednictwa handlowego w tym art. wymienione, traktuje ustawa pod względem podatkowym narówni z kupcem, prowadzącym handel we własnym imieniu i na własny rachunek. (13. II. 1933 r., II. 3 K. 1228/32).

Art. 12. Kilka rodzajów produkcji, wywołanych potrzebami produkcji głównej, nie stanowią oddzielnych przemysłów i jeśli się mieszczą w jednym obejściu, stanowią jeden zakład przemysłowy, obowiązany do nabycia jednego świadectwa przemysłowego. (8. V-1933 r., 2 K. 212/33).

Art. 23. 1. Szewcy, zakupujący skórę i inne przybory do wyrobu butów na sprzedaż czy zamówienie lub do uskutecznienia naprawek butów nie są spożywcami, lecz podpadają pod pojęcie drobnych kupców w rozumieniu taryfy stanowiącej załącznik do art. 23 ust. o p. p. p. (16. II. 1933 r., 3 K. 34/33).

2. Przy zaliczaniu określonych w rozdz. XVIII i XIX, części II, lit c taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ust. o państw, podatku przem. przedsiębiorstw do poszczególnych kategorii należy uwzględnić w pełni wszystkich bez wyjątku robotników bez względu na ich płeć lub wiek. (26. I. 1933 r., 3 K. 1182/32).

3. Praktykant nie może być zaliczany do grupy subjektów handlowych w znaczeniu ustawy o podatku przemysłowym. (4. IV. 1933 r., 3 K. 128/33).

4. Autobus zapasowy należy również uznać za „utrzymywany” w danym przedsiębiorstwie. (16. V. 1933 r., 3 K. 315/33).

Art. 98. 1. Czasowe prowadzenie przedsiębiorstwa bez świadectwa przemysłowego stanowi przestępstwo z art. 98 ust. o państw, pod. przem., a późniejsze nabycie właściwego świadectwa nie uchyla karalności czynu.

Prowadzenie przedsiębiorstwa nie jest równoznaczne z dokonywaniem tranzakcyj. (13. III. 1933 r., 1 K. 86/33).

2. Pociągnięcie do odpowiedzialności jednego z prowadzących wspólne przedsiębiorstwo nie uchyla jego odpowiedzialności dlatego, że nie pociągnięto do niej innych współprowadzących je.

Zrzeczenie się na rzecz innych współspadkobierców przedsiębiorstwa handlowego jako obiektu spadkowego zwalania zrzekającego się od obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego mimo, że pozatem interesowany nie zrzeka się innych praw spadkowych mu przypadłych.

Wykonywanie w przedsiębiorstwie czynności faktycznych i wyższego rzędu w charakterze kierownika lub pomocnika, płatne lub bezpłatne, nie jest prowadzeniem przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 98 ust. o państw, podatku przemysł. (10. IV. 1933 r., 3 K. 169/33).

3. Ilość określonego w cz. II. A. rozdz. I, kat. II, lit. i taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ust. o p. p. p., towaru w stosunku do innego zapasu towarowego, nie jest miarodajną dla oceny odpowiedzialności według art. 98 ust. o p. p. p. w związku z powołanym wyżej przepisem taryfowym. (9. III. 1933 r., 3 K. 62/33).

4. Późniejsza indywidualna ulga uzyskana przez oskarżonego, który wykupił niewłaściwe świadectwo przemysłowe, nie uchyla bezprawności jego czynu, lecz może mieć ewentualnie tylko to znaczenie, że oskarżony nie będzie miał obowiązku dopłaty do właściwego świadectwa (art. 98 ust. 3), lub że nadpłata zostanie mu zwrócona. (7. IV. 1933 r., 4 K. 205/33).

Art. 104. Karze z art. 104 ustawy o państw, pod. przem. ulega nieudzielenie wyjaśnień „co do obrotu” w znaczeniu art. 5 rzeczowej ustawy, nie zaś wyjaśnień, dotyczących szczegółów prowadzenia przedsiębiorstwa wogóle. (24. II. 1933 r., 2 K. 39/33).

Art. 105. Z art. 105 ust. o państw, podatku przemysł, nie można wymierzyć kary za świadomie nieprawdziwe zeznania co do okoliczności, niewymienionych w p. 1 tegoż artykułu. (28. IV. 1933 r., 1 K. 180/33).

VII. Ustawa z 1. VII. 1926 r. o opłatach stemplowych
(Dz. U. poz. 570).

Art. 39. Dla ustalenia faktu ofiarowywania na sprzedaż znaczków stemplowych wystarcza samo przechowywanie ich w sklepie przeznaczonym do ich sprzedaży. (11. V. 1933 r., 2 K. 234/33).

VIII. Rozp. Prez. Rz. z 16. II. 1928 r. o karach za szpiegostwo.
(Dz. U. poz. 160).

Art. 7. Werbowanie osób do zbierania dla obcego wywiadu wiadomości, dotyczących obrony Państwa Polskiego, stanowi przestępstwo, przewidziane w art. 7 w związku z § 2 art. 6 rozp. Prez. Kzplitej z 16. II. 1928 r., a przeto przekroczenie granicy w zamiarze popełnienia tego przestępstwa podpada pod przepis § 1 art. 8 tegoż rozporządzenia. (26. V. 1933 r., 2 K. 328/33).

IX. Ustawa z 11. III. 1932 r. o zgromadzeniach (Dz. U. poz. 450).

Art. 6 i 7. Uczestnik zgromadzenia, zwołanego zgodnie z przepisami ustawy i odbywającego się na zasadzie zawiadomienia lub zezwolenia władzy może być uważany za uczestnika nielegalnego zgromadzenia dopiero z chwilą jego rozwiązania. (6. IV. 1933 r., 3 K. 145/32).

X. Rozp. Prez. Rz. z 23. VIII. 1932 r. o pomocy bezrobotnym (Dz. U. poz. 664).

Art. 22. Fakt, iż osoba wchodząca do lokalu po godzinie 24 odmawia wykupienia biletu, określonego w § 6 rozp. wyk. do rozp. Prez. Rzplitej (Dz. U. poz. 670/32) o pomocy bezrobotnym nie stanowi okoliczności zastosowania sankcji karnej z art. 22 tego rozp. Prez. (11. V. 1933 r., 3 K. 257/33).

XI. Rozp. Prez. Rz. z 21. X. 1932 r. o amnestji (Dz. U. poz. 782).

Art. 4 i 5. W razie jednoczesnego skazania za kilka przestępstw, nie wyłączonych zasadniczo od stosowania amnestji (art. 6) i wymierzenia w myśl art. k. k. kary łącznej, dla rozstrzygnięcia pytania, czy amnestja ma zastosowanie (art. 4 i 5), miarodajną jest wysokość orzeczonej kary łącznej, nie zaś kary poszczególne. (23. II. 1933 r., 3 K. 2/33).

Art. 6 § 1 lit. b. Wyłączenie z pod amnestji w myśl art. 6 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 21 października 1932 fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych obejmuje wszystkie karalne stadja urzeczywistnienia tych przestępstw, nie wyłączając przygotowania, jeżeli ono ulega karze. (7. II. 1933 r., 1 K. 12/33).

Art. 6 § 1, lit. e. 1. Przywłaszczenie pieniędzy przez wójta na szkodę gminy jest wyłączone z pod amnestji w myśl p. e § 1 art. 6 rozp. Prez. Rzplitej z 21 października 1932 r. (17. II. 1933 r., 2 K. 25/33).

2. Przepis lit. „e” § 1 art. 6 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 21. X. 1932 r. o amnestji wliczył do przestępstw, wyłączonych od amnestji, przestępstwa funkcjonarjuszów urzędów samorządowych, popełnionych na szkodę tych instytucyj, i tem właśnie różni się od przepisu lit. „i” art. 9 ustawy amnestyjnej z 1928 r. (4. V. 1933 r., 2 K. 205/33).
!

Art. 7 § 1. Z przepisu art. 7 § 1 rozp. Prez. R. P. z 21. X. 1932 o amnestji jest widoczne, iż w razie skazania kilku prawomocnymi wyrokami za różne przestępstwa, z których każde oddzielnie wzięte ulegałyby amnestji, za podstawę przy stosowaniu amnestji może służyć tylko kara łączna (art. 32 k. p. k.), jako wchodząca w grę przy wykonaniu wyroku, nie zaś kary poszczególne. (20. IV. 1933 r., 3 K. 183/33).

Art. 10. Przepis art. 10 rozp. Prez. Rzplitej o amnestji nie uzasadnia wniosku, iż w wypadku skorzystania oskarżonego z prawa przewidzianego w tym artykule stosowanie art. 4, rozp. o amnestji jest wyłączone. (27. IV. 1933 r., 3 K. 177/33).

St. Błeszyński,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SADU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks Cywilny Król. Polskiego 1825 r.

Art. 142. Przepis art. 142 K. C. P. stanowi tylko, że wyrok sprostowania nie może być użyty przeciwko „stronom interesowanym”, a więc przeciwko osobom, które powinny być być powołane do sprawy (art. 140 K. C. P.), a które powołane nie były, bynajmniej zaś z przepisu tego nie wynika, aby wyrok sprostowania nie miał żadnego znaczenia w stosunku do osób postronnych, chociaż bowiem nie może on korzystać wobec nich z powagi rzeczy osądzonej, ale ma względem nich taką samą moc, jak sam akt stanu cywilnego, t. j. zawarte w nim dane obowiązują te osoby, lecz nie są one pozbawione prawa wystąpienia o sprostowanie (ponowne) aktu. (9. II. 1933, I. C. 1887/32).

Kodeks Cywilny Napoleona.

Art. 555. Art. 555 K. C. stosuje się tylko do budowli, sadzeń i takich robót, które mogą być odłączone od nieruchomości i stanowią przybycie rzeczy, nie dotyczy więc ulepszeń i reperacyj. (11. V. 1933, I. C. 1088/32).

Art. 930. Art. 930 K. C. nie może mieć zastosowania do przypadku, gdy osoba trzecia nabyła od obdarowanego spadkobiercy nieruchomość po otwarciu spadku, gdyż takie nabycie jest nieważne w stosunku do współspadkobierców; według bowiem poglądu, ustalonego w doktrynie, z chwilą śmierci spadkodawcy obdarowany spadkobierca, obowiązany do powrotów, uważany jest jakby nigdy nie był właścicielem darowanego majątku, wskutek czego nie ma już prawa zbywać tegoż, jeżeli zaś pomimo to dokonał takiej sprzedaży, nie może ona mieć obowiązującego znaczenia dla jego współdziedziców i ciż są uprawnieni do żądania w takim przypadku dołączeniu sprzedanego obiektu darowanego do masy spadkowej i dokonania jego podziału trzeci zaś nabywcy mogą jedynie uczestniczyć w sprawie działowej celem uniemożliwienia obejścia ich praw. (26. I.—9. II. 1933, I C. 1951/32).

Przedmiotem skargi o zmniejszenie lub odzyskanie z art. 930 K. C. może być jedynie nieruchomość darowana i zbyta przez obdarowanego osobie trzeciej lub jej część, lecz nie wartość lub część wartości tejże, przewidziana zatem w powyższym przepisie prawa skarga jest powództwem rzeczowem o odzyskanie nieruchomości, a nie akcją osobistą o zwrot wartości schedy pokrzywdzonego spadkobiercy. (4. V. 1933, I. C. 2203/32).

Art. 1166. Z nadanego wierzycielowi przez art. 1166 K. C. prawa wykonywania wszystkich praw i skarg swego dłużnika, z wyjątkiem przywiązanych wyłącznie do osoby, wierzyciel może skorzystać, gdy ma w tem interes prawny i gdy dłużnik zaniedbuje wykonania służących mu praw, przytem nie ma znaczenia okoliczność, czy wierzytelność podstawiającego się w prawa dłużnika wierzyciela powstała wcześniej, czy później od praw dłużnika. Przepisy art. 1166 mają również zastosowanie w sprawach majątkowych w postępowaniu hipotecznym, gdyż nie zostały zniesione ani zmienione przez Ustawę Hipoteczną. (3/24. III. 1933, I. C. 2590/32).

Art. 1167. Prawo wierzyciela zaskarżenia w myśl art. 1167 K. C. czynności, przez dłużnika na oszukanie jego praw zdziałanych, rozciąga się również na przypadki umów zbycia mienia, zawartych przez dłużnika pozornie, celem uniemożliwienia jego wierzycielom uzyskania zaspokojenia z tego mienia, gdy w istocie dłużnik nadal pozostaje właścicielem zbytego mienia, gdyż prawo wierzyciela uzasadnia się wtedy jego interesem prawnym, który wynika z zasady, iż dłużnik, będąc obowiązany osobiście, winien dopełnić swego obowiązku z całego swego majątku zarówno ruchomego, jak i nieruchomości (art. 2 prawa o przyw. i hip.). (17. II. 1933, I. C. 2141/32).

Art. 1642. Przepis tego artykułu ma zastosowanie nietylko do kupna towaru obejrzanego, ale też do wszelkiej dokonanej bezwzględnie umowy kupna-sprzedazy. (28. IV. 1933, I. C. 2826/32).

Art. 1834. Możliwe jest rozwiązanie spółki bez dokonania działań majątku spółkowego, gdy brak wszelkiego majątku spółki, co jednak nie wyklucza istnienia rozrachunków między spółnikami z tytułu osiągniętego zysku; jeżeli spór toczy się nie o działy spółki, a tylko o rozrachunki zysku, Sąd może bez obrazy art. 1834 K. C. dopuścić dowód ze świadków na fakt rozwiązania spółki, zawartej na piśmie. (8. VI. 1933, I. C. 1121/32)).

Art. 2244. Z mocy art. 2244 K. C. pozew przez Sąd przerywa przedawnienie, a okoliczność, iż następnie w ciągu pewnego dłuższego okresu czasu sprawa nie była popierana w Sądzie, nie pozbawia mocy tego przerwania, o ile nie zaszła żadna z okoliczności, wymienionych w art. 2247 K. C; przytem póki trwa przyczyna, która przerwała przedawnienie, t. j. póki trwa proces, nie może się rozpocząć bieg nowego przedawnienia. (9. II. 1933, I. C. 1887/32).

Kodeks handlowy, obowiązujący w b. Król. Polskiem.

Art. 12. Aczkolwiek księgi handlowe nie poświadczone, jak tego wymagają przepisy Kod. Handl., nie stanowią dowodu w procesie na rzecz tych, którzy je prowadzili, to jednak Sąd może po-

równać zawarte w nich dane z innymi dokumentami i ze zgodnej treści tych danych wysnuć domniemanie, pozostawione jego wiedzy i roztropności, co do znaczenia danych, w księgach zawartych. (31. III. 1933, I. C. 2661/32).

Art. 558. Sumy pieniężne, zainkasowane przez bank, działający w charakterze pełnomocnika, o ile nie zostały przezeń wyodrębnione w naturze dla mocodawcy, będąc z istoty swej rzeczami zamiennymi, wchodzą po zainkasowaniu ich do masy majątkowej banku i mocodawca staje się w stosunku do banku jedynie wierzycielem odpowiedniej sumy, wobec czego w razie upadłości banku nie może być dochodzony zwrot tych sum, lecz podlegają one włączeniu do ogólnej masy upadłości. (24. III. 1933, I. C. 1043/32).

Ustawa Hipoteczna 1818 r.

Art. 19. Okoliczność, iż sporna suma figuruje w wykazie hipotecznym przez zastrzeżenie, jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestji mocy obowiązującej względem trzeciego nabywcy nieruchomości niezamieszczonego w treści wykazu szczególnego warunku, pod którym dług został zaciągnięty, ponieważ i w tym przypadku trzeciego, zgodnie z art. 17—19 Ust. Hip., obowiązuje tylko zaprojektowana treść wpisu hipotecznego, a nie warunki aktu, regulującego stosunki osobiste stron, biorących w nim udział.

Wiadomość trzeciego o warunku, zamieszczonym w akcie, lecz nieujawnionym w wykazie hipotecznym, nie stanowi jeszcze o jego zlej wierze, gdyż rzeczą stron, jeżeli chciały, aby warunek ten obowiązywał nietylko je same, lecz i trzecich, było ujawnić go w treści wpisu do wykazu hipotecznego, trzeci zaś nie ma potrzeby dociekania, z jakiego powodu warunek powyższy ujawniony nie został. (24/31. III. 1933, I. C. 1992/32).

Art. 20. Art. 20 U. H. bynajmniej nie przewiduje, aby wydział hipoteczny miał uzupełniać (poza przypadkami zupełnie oczywistej pomyłki) ułożoną przez strony treść, gdy obejmuje ona mniej, niż akt. (24/31. III. 1933, I. C. 1992/32).

Aczkolwiek wydział hipoteczny w zakresie czynności homologacyjnych, wskazanych w art. 20 U. H., nie jest zasadniczo pozbawiony możliwości zmiany poprzednio powziętej decyzji, o ile żądanie strony odpowiada wymaganiom pomienionego przepisu, jednak zasada ta nie ma zastosowania w przypadku, gdy rozstrzygnięty ma być wniosek o przysądzenie nieruchomości, sprzedanej na licytacji na żądanie Towarzystwa Kredytowego, w tych bowiem razach funkcje wydziału hipotecznego wykraczają poza granice, określone w art. 20 U. H., i orzeka on tutaj na podstawie przepisów Ustawy postępowania cywilnego. (20.1/28. II. 1933, I. C. 1967/32).

Art. 27. Egzekwujący nie ma obowiązku poszukiwania miejsca zamieszkania wierzyciela hipotecznego, który wbrew art. 27 U. H. nie obrał sobie zamieszkania i skierowane do tego wierzyciela za-
wiadomienia o egzekucji ważnie mogą być doręczane w trybie art 945 Ust. post. cyw. (3. II. 1933, I, C. 1807/32).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (t. X. cz. 1 Zw. Pr.).

Art. 406. Wobec braku szczególnych wskazówek prawnych co do losu majątków, należących niegdyś do samorządów szlachty, należy uznać, iż mienie tych ciał samorządowych po ich skasowaniu podlega ogólnym przepisom, w art. 406 t. X cz. 1 Zw. Pr. wskazanym, t. j. staje się własnością Skarbu. (10. V. 1933, I. C. 1238/32).

Art. 683. Kolej nie może być zwolniona od odpowiedzialności, gdy wobec niedostatecznej widzialności toru i niezabezpieczenia jego od wypadków stawia przejeżdżających przez tor w takim położeniu, że tylko wyjątkowo szybka, przekraczająca miarę przeciętnej, orjentacja woźnicy oraz brak wszelkich przeszkód dodatkowych, jak n. p. spłoszenia się koni, mogą uchronić, przejeżdżających od niechybnej katastrofy. (3. I. 1933, I. C. 803/32).

Art. 2330. Sam fakt zawarcia umowy pełnomocnictwa z inną osobą nie unicestwia umowy, zawartej z poprzednim pełnomocnikiem, nie stwarza również domniemania cofnięcia jej, wolno bowiem stronie mieć kilku zastępców prawnych. (17. I. 1933, I. C. 233/32).

Dekret z d. 24. XII. 1918 r. w przedm., statutu tymczasowego Palestry Państwa Polskiego (Dz. Pr. Nr. 22 poz. 75).

Art. 16. Nie zachodzi nieważność czynności, podjętej przez aplikanta adwokackiego, gdy aplikant ten wniósł skargę powodową nie z bezpośredniego pełnomocnictwa strony, lecz na podstawie substytucji swego patrona adwokata. (24. III. 1933, I. C. 2233/32).

Ustawa z d. 25. VII. 1919 r. w przedmiocie dóbr donacyjnych. (Dz. U. poz. 423).

Art. 1. Donatarzuszowi i jego spadkobiercom nie służy prawo do odszkodowania za poczynione inwestycje w dobrach, powracających w posiadanie Skarbu Państwa. (31. III. 1933, I. C. 1113/32) ani za wprowadzone inwentarze, które stały się przynależnością dóbr. (31. III. 1933, I. C. 1686/32).

*Ustawa z d. 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu
(Dz. U. 1920 r. poz. 7).*

Art. 1. Ustawa o czasie w przemyśle i handlu ma zastosowanie do szpitali, należących bądź do osób prywatnych, bądź do związków lub zgromadzeń, niemających obowiązku ustawowego lub statutowego do zakładania i utrzymywania szpitali, gdy szpitale te są prowadzone w sposób przemysłowy; natomiast szpitale publiczne, zakładane i utrzymywane przez organy samorządowe, na które włożony jest ustawowo ten obowiązek, nie są zakładami, prowadzonymi w sposób przemysłowy, i do nich ustawa o czasie pracy nie ma zastosowania. (14. III. 1933, I. C. 2451/32).

Art. 16. Okoliczność, czy pracownik przy lepszej wydajności pracy mógłby kończyć swe zajęcie w godzinach normalnych, nie ma istotnego znaczenia dla wyniku sprawy o wynagrodzenie za przepracowane godziny nadliczbowe, gdy pracodawca nie zarzucał, że pracownik zaniedbywał pracę w godzinach zwykłych. (16. II. 1933, I. C. 2440/32).

Ilość przepracowanych godzin nadliczbowych wymaga uodwodnienia trybem ogólnym, przewidzianym w art. 81 U. P. C, i nie podpada pod wyjątkowy przepis art. 135¹ U. P. C. (5/28. IV. 1933, I. C. 2291/32).

*Ustawa z d. 24. III. 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez
cudzoziemców. (Dz. U. 1933 r. poz. 202).*

Art. 6. Cudzoziemiec, który nie uzyskał uprzednio zezwolenia do nabycia danej nieruchomości, nie powinien być dopuszczony do przetargu, a jeżeli pomimo braku zezwolenia wziął udział w licytacji, nabycie przez niego nieruchomości z samego prawa jest nieważne (art. 7 ust. 1 powyższej ustawy), przyczem Sąd nie ma potrzeby oczekiwania wniosku w tym przedmiocie właściwej władzy powiatowej, lecz obowiązany jest z urzędu stwierdzić nieważność nabycia i odmówić przysądzenia; cudzoziemiec, nabywający nieruchomość wbrew powyższym przepisom, nie jest uprawniony do zasłaniania się tem, że uzyska albo uzyskał później zezwolenie na nabycie. ((28. IV. 1933, I. C. 277/33).

*Ustawa z d. 19. V. 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na
wypadek choroby (Dz. U. poz. 272).*

Art. 73. Postanowienia, normujące prawa i obowiązki pracowników kas chorych, mają charakter norm ustrojowych i należą właściwie z natury swej do głównego statutu tych kas, wymagają

one przeto zawsze zatwierdzenia nietylko przez radę kasy, ale także przez Okręgowy Urząd Ubezpieczeń, jako organ nadzorczy, zarówno jak zasadniczy statut kas chorych, chociażby nawet odnośne normy zawarte były w regulaminie służbowym, regulującym również kwestje administracyjnej natury, jako to: sposób pracy pracowników stałych i stosunek ich do zarządu kasy i t. p. (4. IV. 1933, I. C. 2506/32).

Zawarcie przez Zarząd Powiatowej Kasy Chorych bez uzyskania zgody Rady Kasy, indywidualnej umowy z pracownikiem na czas określony w przypadku, gdy regulamin służbowy nie został przez Radę Kasy zatwierdzony, nie może być uważane za sprzeczne z ustawą. (7. IV. 1933, I. C. 885/32).

Rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z d. 26. I. 1922 r. w sprawie czasu pracy osób, zatrudnionych przy pilnowaniu (Dz. U. poz. 148).

§ 2. Bileterzy w kino-teatrach podpadają pod przepisy pomianowanego rozporządzenia, przewidujące możliwość przedłużenia czasu pracy niektórych kategorii pracowników do 12 godzin na dobę (11. IV. 1933, I. C. 2441/32).

Ustawa z d. 11. IV. 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. poz. 406).

Art. 10. Przepis ust. 2 art. 10 ustawy o ochr. lok. o przedawnieniu prawa powództwa w ciągu 6 miesięcy odnosi się do świadczeń, nie pozostających z umową najmu w bezpośrednim związku, nie stosuje się zaś do zapłaty komornego zgóry. (5. IV. 1933, I. C. 2200/32).

Art. 11. Dla zastosowania przepisu art. 11 ust. 1 lit. „c” ustawy o ochr. lok. w przypadku zalewania przez lokatora podłogi wodą, przeciekającą do leżącego poniżej lokalu, nie jest konieczne ustalenie osobistego czynu lokatora, który zalew spowodował, lecz wystarcza, jeżeli ustalone zostaje, iż wogóle przeciekanie wody z mieszkania miało miejsce, gdyż w fakcie tym tkwi już zaniedbanie ze strony lokatora., (25. IV. 1933, I. C. 2612/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 14. V. 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań (Dz. U. 1925 r. poz. 213).

§ 29 ust. 1 lit. a. Przerachowanie odpowiedzialności osobistej dłużnika z tytułu reszty szacunku w wysokości, przekraczającej miarę przerachowania wierzytelności hipotecznej, w przypadku, gdy dłużnik osobisty już nie jest właścicielem nieruchomości, która powinnaby służyć głównym źródłem pokrycia jego długu z tytułu reszty ceny kupna tej nieruchomości, może znaleźć uzasadnienie

w okoliczności, że zbycie przez dłużnika osobistego nieruchomości nastąpiło w czasach dewaluacji i dłużnik osiągnął korzyść z tej transakcji, a zwłaszcza że otrzymał zysk przez to, iż przekazał nabywcy obciążający nieruchomość dług i potrącił go z szacunku według jego wartości nominalnej; natomiast w razie, gdy sprzedaż nieruchomości przez osobistego dłużnika dokonana została jeszcze przed wojną i gdy przeto przy przekazaniu nabywcy długu całkowita rzeczywista jego wartość została pokryta z szacunku, nie byłoby słuszne zobowiązanie osobistego dłużnika do dokonania dopłaty na rzecz wierzyciela przez wyższe przerachowanie odpowiedzialności osobistej, niż odpowiedzialności rzeczowej właściciela nieruchomości. (11. V. 1933, I. C. 2702/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 14. X. 1927 r. o ustaleniu prawa własności do gruntów, nadanych włościanom przy uwłaszczeniu. (Dz. U. poz. 822).

Art. 2. Gromady włościańskie władne są stwierdzać prawo własności na podstawie faktycznego posiadania petenta, nie zaś orzekać o prawie własności do gruntu, znajdującego się w cudzem posiadaniu; uchwała zebrania wiejskiego, wydana w powyższym przedmiocie, wykraczającym poza zakres jego kompetencji, nie może być podstawą roszczenia o wyłączenie ziemi z faktycznego posiadania pozwanego. (25. I. 1933, I. C. 436/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. poz. 323).

Art. 25. Wypowiedzenie zawartej umowy o pracę lub części tej umowy winno być wyraźne i ujęte bądź w formę piśmienną, bądź w formę wypowiedzenia ustnego z tern, że w razie uznanej potrzeby może być stwierdzone zeznaniem świadka, nie może natomiast być milczące wskutek samego faktu niewypłacenia pracownikowi umówionego wynagrodzenia lub jego części. (14. III. 1933, I. C. 2831/32).

Art. 36. Prekluzyjny termin miesięczny, przewidziany w ust. 2 art. 36 rozporządzenia z d. 16 marca 1928 r. poz. 323, liczy się dopiero od dnia, w którym pracownik po ustaniu choroby zgłosił się do pracy, a nie od dnia upływu 3-miesięcznego okresu choroby. (18. V. 1933, I. C. 2545/32).

Art. 39. Wynagrodzenie, przewidziane w art. 39 rozporządzenia z d. 16 marca 1928 r. poz. 323, należy się nawet w tym przypadku, gdy pracownik po zwolnieniu otrzymał inną posadę. (19. I. 1933, I. C. 498/32).

Ustawa z d. 12. II. 1930 r. w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki. (Dz. U. poz. 136).

Art. 1. Przepisy o wstrzymaniu eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki, mają zastosowanie również do majątków kościelnych. (7. III. 1933, I. C. 1740/32).

Ustawa z d. 18. III. 1932 r. o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców. (Dz. U. poz. 308).

Art. 21. Ust. 2 art. 21 pomienionej ustawy, przewidujący, że z chwilą wszczęcia postępowania na podstawie tej ustawy będące w toku spory, wynikłe, między innymi, z tytułu zbycia działek, co do których postępowanie to zostało wszczęte, ulegają zawieszeniu do czasu zakończenia powyższego postępowania, nie może mieć zastosowania do spraw, toczących się w Sądzie Najwyższym. (11. V. 1933, I. C. 1088/32).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 1156. Gdy kilka osób staje do przetargu celem nabycia nieruchomości na wspólną własność, dozwolone jest wciągnięcie do protokołu wzmianki, iż jedna z nich upoważniona została do czynienia postąpień, obowiązujących wszystkich.

Nie powinien być dopuszczony do udziału w licytacji pełnomocnik, który chce działać w imieniu mocodawcy, lecz nie wylegitymuje się szczególnie upoważnieniem do nabycia danej nieruchomości; możliwość późniejszej akceptacji nabycia przez mocodawcę nie wyłącza ścisłego stosowania art. 1156 U. P. C., albowiem w postępowaniu egzekucyjnym nie można dopuścić do sytuacji, w której ważność czynności urzędowej, jaką jest przetarg publiczny, uzależniona byłaby od tego, czy w przyszłości, bliżej nieokreślonej, rzekomy mocodawca zechce zaakceptować czynności pełnomocnika, przekraczającego swoje uprawnienia, czy też nie wykona warunków licytacyjnych, zaświadniając się tem, że pełnomocnictwa nie udzielił. (28. IV. 1933, I. C. 277/33).

Art. 1175. Wierzyciel hipoteczny, który nie uczestniczył w egzekucji, nie ma prawa do objęcia na podstawie art. 1175 U. P. C. na własność nieruchomości, której licytacja dwukrotnie nie doszła do skutku. (3. III. 1933, I. C. 2606/32).

Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 1932 r. poz. 934).

Art. 34 § 2. Użyty w tym przepisie wyraz „przedsiębiorstwo” oznacza tak zakład główny, jak i każdy zakład uboczny. (13. IV. 1933, I. C. 2763/32).

Witold Świąciecki

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)*Ochrona lokatorów.*

Art. 3. Wolność zawarcia umowy co do wysokości czynszu w granicach przepisów art. 3 odnosi się do wszelkiego rodzaju lokali bez względu na cel zawarcia umowy najmu (np. na cele mieszkaniowe, przemysłowe, handlowe itd). (O. z 17. I. 1933 R. 792/32).

Art. 10. Umowa, którą lokator, ustępujący z mieszkania, otrzymuje od swego następcy zwrot rzeczywistych kosztów własnego przeprowadzenia się oraz zwrot rzeczywistych kosztów przeprowadzenia się tego lokatora, który mu odstąpił swoje mieszkanie, jest ważne. (O. z 3. XI. 1932 R. 1337/32).

Art. 11 L. 2 lit. a. W razie zalegania przez lokatora z zapłatą dwóch po sobie następujących rat komornego, wynajmującemu służy wybór rozwiązania stosunku najmu bądź w drodze skargi z § 1118 kod. cyw. bądź też w postępowaniu awizacyjnym. (O. z 6. IV. 1932 R. 603/32).

Art. 11 L. 2 lit. i. Spadkobiercy właściciela lokalu przemysłowego mają prawo wypowiedzenia potrzebnego im lokalu przemysłowego, który przed dniem 12 stycznia 1921 r. zajmował ich spadkodawca. (O. z 7. XII. 1932 R. 2264/32).

Art. 12. Jeżeli oboje małżonkowie zawarli umowę najmu mieszkania wyraźnie jako współkontrahenci, wstępują w razie śmierci jednego z małżonków w jego miejsce dzieci tegoż, w chwili jego śmierci stale z rodzicami mieszkające; wypowiedzenie więc stosunku najmu, skierowane wyłącznie przeciwko pozostałemu przy życiu małżonkowi, nie jest właściwe. (O. z 3. XI. 1932 R. 1657/32).

Art. 20, ust. 1. Układ stron, poddający sprawę o ustalenie podstawowego komornego jako sprawę samoistną pod orzecznictwo Sądu państwowego w miejscowości, w której znajduje się Urząd rozjemczy dla spraw najmu, nie ma skutku prawnego. (O. z 23. XI. 1932 R. 615/32).

Art. 20, ust. 4. Skarga o wznowienie postępowania w sprawie o ustalenie podstawowego komornego przeciwko wyrokowi Sądu okręgowego jako drugiej instancji w sporze, w którym w pierwszej instancji orzekał Urząd rozjemczy, nie jest dopuszczalna. (O. z 18. X. 1932 R. 601/32).

Art. 20, ust. 4. Uchwała Sądu okręgowego jako instancji odwoławczej, zarządzająca zwrot odwołania z przyczyny nie uiszczenia opłaty sądowej, nie ulega zaskarżeniu. (O. z 11. I. 1933 R. 167/32).

Art. 33. Przedłużenie umowy najmu, wpisanej do księgi grunтовой, nie przeszkadza wykreśleniu tego wpisu, jeżeli nie ma między stronami umowy o ponowny wpis hipoteczny umowy najmu. (O. z 27. X. 1932 R. 1942/32).

Przerachowanie.

§§ 6, 10, 11 i 26. Wierzytelność wekslowa, zabezpieczona jedynie przez ostrzeżenie w księdze hipotecznej Kresów Wschodnich przed wprowadzeniem obecnie tam obowiązującego ustroju hipotecznego (poz. 510/28 Dz. U. R. P.), przerachowana być ma według zasad § 26, a nie § 6 rozporządzenia o przerachowaniu. (O. z 4. V. 1932 R. 680/31).

§ 27 lit. a. Umowa, którą strony same dokonały przerachowania po dniu 21 maja 1924 r., jest ważna, jeżeli strony odstępujące od zasad rozporządzenia o przerachowaniu, nie przekroczyły pełnych stawek § 2. (O. z 8. III. 1932 R. 118/32).

§ 40. Użycie przez wierzyciela w pokwitowaniu wyrażenia „na rachunek” (kapitału i odsetek) nie jest wystarczającym zastrzeżeniem sobie przez wierzyciela możliwości dochodzenia nadwyżki, wynikającej z przepisów rozporządzenia o przerachowaniu. (O. z 25. I. 1933 R. 2049/32).

§ 49. Uwidocznienie wyniku przerachowania wierzytelności (renty utrzymania) w księdze grunтовой ma się odbyć w formie adnotacji, a nie intabulacji. (O. z 22. III. 1933 R. 122/33).

Prawo wekslowe.

Art. 14 i 101. Osoba, która jako żyrant podpisała weksel, niewypełniony ani sumą wekslową ani datą płatności, — w tym celu, aby wystawca na ten weksel własny mógł otrzymać kredyt, a nie zastrzegła skorzystania przez wystawcę z podpisanego blankietu wekslowego tylko celem jednorazowego uzyskania kredytu, odpowiada wekslowo także w tym przypadku, gdy wystawca weksłu, zwróciwszy pożyczkę otrzymaną na ten weksel, następnie zaciągnął nową pożyczkę i oddał ten sam weksel na zabezpieczenie nowej pożyczki. (O. z 14. XII. 1932 R. 2237/32).

Art. 15 ust. 1 i 49 ust. 2. Remitent ma prawo do dochodzenia roszczeń z weksła, chociaż zaopatrzonego przez siebie indosem in blanco, jeżeli weksłu tego nie wręczył osobie trzeciej. (O. z 4. I. 1933 Rw. 2583/32).

Art. 48 i 101. Prawomocny weksłowy nakaz zapłaty, wydany na rzecz zaspokojonego następnie przez indosanta wierzyciela weksłowego, nie wyłącza bezpośredniego dochodzenia na podstawie weksłu roszczenia zwrotnego przeciwko wystawcy weksłu przez indosanta, który wykupił weksel lub przez cesjonariusza tego indosanta. (O. z 1. XII. 1931 Kw. 2608//31).

Art. 68. Sfałszowanie jednego podpisu na weksłu jak i zamieszczenie na odwrotnej stronie weksłu podpisu nieautentycznego nie uchybia ważności innych podpisów. (O. z 22. 1933 Rw. 249/33).

Art. 77. Do uznania podpisu weksłowego za własnoręczny konieczne jest co najmniej, by podpisujący się znał o tyle litery, składające się na jego imię i nazwisko, żeby je zdołał z pamięci narysować. (O. z 16. XII. 1932 Rw. 2382/32).

Art. 100. Podniesiony przez wystawcę przeciwko weksłowemu nakazowi zapłaty zarzut, że nabywca weksłu własnego in blanco bez daty płatności wypełnił blankiet weksłowy niezgodnie z wolą wystawcy co do czasu płatności, umieszczając datę przedwczesną, jeżeli przed wydaniem wyroku suma weksłowa stała się już płatną. (O. z 20. XII. 1932 Rw. 2496/32).

Podatek przemysłowy.

Art. 92 ustawy z 15 lipca 1925 Dz. U. R. P. poz. 550. Towar, przyjęty na skład przez spedytora, nie należy do jego przedsiębiorstwa, nie odpowiada więc za podatek przemysłowy, należny od tego przedsiębiorstwa. (O. z 28. II. 1932 Rw. 12/32).

Przymusowe ubezpieczenie od ognia (Rozp. Prez. Rzplitej z 27 maja 1927 Dz. U. R. P. poz. 410).

Art. 1, 27 i 37. Suma odszkodowania nie może żadną miarą przewyższać wartości szacunkowej budynku, który uległ pogorzeniu, ta zaś ma odpowiadać wartości odbudowy w chwili oszacowania stosownie do cen materiałów i robocizny w danej miejscowości z uwzględnieniem stopnia zużycia. (O. z 19. IV. 1932 Rw. 451/32).

Art. 1 i 37. Podwyżka sumy ubezpieczenia, choć powstała jedynie wskutek omyłki urzędnika Zakładu Ubezpieczeń w obliczeniu, wiąże Zakład Ubezpieczeń w razie zajścia szkody, jeżeli w tym czasie właściciel budowli płacił składkę, odpowiadającą podwyższonej kwocie ubezpieczenia. (O. z 14. V. 1932 Rw. 977/32).

Art. 4 L. 2. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych nie jest kupcem. (O. z 12. I. 1932 Rw. 2827/31).

Art. 7, 22 i 23. Przez pojęcie budowli ukończonej, podpadającej pod przymus zgłoszenia do ubezpieczenia, należy rozumieć takie budowle, które w istotnych i zasadniczych częściach doprowadzane są do tego stanu, że w uwzględnieniu wymogów i pojęć w danym środowisku nadają się do użytku stosownie do swego przeznaczenia. Brak zatem w budowli, na wsi położonej, podłogi, pieca muranego i zmontowanej powały nie jest istotny i nie zwalnia Zakładu Ubezpieczeń od obowiązku przyjęcia zgłoszenia ubezpieczenia i zapłaty odszkodowania. (O. z 10. I. 1933 Rw. 2501/33).

Art. 30. Wystąpieniu ze środkami ustawowemi przeciwko oszacowaniu ubezpieczonej budowli przez Zakład Ubezpieczeń nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że tymczasem zaszedł wypadek odszkodowania wskutek pogorzeli budowli. (O. z 22. XII. 1931 Rw. 1891/31).

Art. 37. Ubezpieczony, pomimo że spłacał premje od wyższej sumy ubezpieczenia, nie może otrzymać w razie zajścia wypadku pogorzeli więcej jak zwrot rzeczywistej szkody. Przymusowe ubezpieczenie nie może stanowić dla ubezpieczonego źródła jakiegokolwiek zysku. (O. z 19. IV. 1932 Rw. 455/32).

Art. 38 i 40. Właściciel budowli, uległej pogorzeli, niezadowolony z wysokości odszkodowania, przyznanej mu przez Zakład Ubezpieczeń, nie musi przed dochodzeniem swych roszczeń na drodze sądowej żądać ustalenia wysokości należnego mu odszkodowania przez Komisję szacunkową. (O. z 18. X. 1932 Rw. 1840/38).

Art. 39. Wierzyciel proszący o egzekucyjne zajęcie sumy, która należy się zobowiązanemu od Zakładu Ubezpieczeń z tytułu odszkodowania pogorzelowego, winien we wniosku egzekucyjnym wykazać, że zobowiązany nie zgłosił inspektorowi powiatowemu zamiaru użycia odszkodowania na cele odbudowy. (O. z 8. XI. 1932 R. 578/32).

Emigracja.

Art. 33 rozp. Prez. Rzp. z 11 października 1927 Dz. U. R. P. poz. 799. Umowa, mocą której pracownik biurowy przedsiębiorstwa, trudniącego się przewozem emigrantów, miał otrzymywać

oprócz stałej pensji także prowizję od każdego pasażera, uiszczającego gotówkę za sprzedaną mu kartę okrętową, jest co do tej prowizji nieważna. (O. z 15. XII. 1932 Rw. 2055/32).

Ubezpieczenie pracowników umysłowych (Rozp. Prez. Rzp. z 24 listopada 1927 Dz. U. R. P. poz. 911).

Art. 112. Podział odpowiedzialności za wadliwe zgłaszanie pracownika w Zakładzie Ubezpieczeń między pracodawcą a pracownikiem, jeżeli zarazem zachodzi wina pracownika w wadach zgłoszenia, jest dopuszczalny. (O. z 7. XII. 1932 Rw. 2297/32).

Art. 132. Ugoda, zawarta po ustaniu stosunku służbowego przez pracownika umysłowego z pracodawcą, normująca w sposób ryczałtowy — obok innych roszczeń z tytułu stosunku służbowego — wynagrodzenie pracownikowi przez pracodawcę szkody, powstałej wskutek zgłoszenia przez pracodawcę niższej od faktycznej podstawy wymiaru należnych pracownikowi świadczeń z rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych nie sprzeciwia się postanowieniom art. 132 tego rozporządzenia. (O. z 1 marca 1933 Rw. 230/33).

Przepisy przewozowe.

Art. 84 i 88 L. 2 rozp. z 18 stycznia 1928 Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 102. W razie uszkodzenia przesyłki zboża przez zanieczyszczenie piaskiem, z którego jednak można zboże oczyścić, szkoda równa się kosztom oczyszczenia przesyłki. (O. z 3. III. 1932. Rw. 2789/31).

§ 5 p. 3 regulaminu przewozu przesyłek towarowych z 9 października 1928 Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 783. Do ważności umowy składu między nadawcą a koleją co do towarów, które narazie nie mogą być natychmiast przyjęte do przewozu, konieczne jest, by nadawca wyraził swą zgodę na tymczasowe przechowanie towaru przez kolej w liście przewozowym i w jego wtórniku. Oświadczenie naczelnika magazynu, że zgadza się na pozostawienie towaru w magazynie, jest bez znaczenia dla ważności umowy składu i nie usprawiedliwia odpowiedzialności kolei w przypadku zaginięcia towaru. (O. z 21. XII. 1931 Rw. 2006/31).

Ustrój sądów powszechnych.

Art. 61 § 1 i art. 297 § 1 p. 16. Stosowanie kar porządkowych za obraźliwe wyrażenia, naruszające powagę Sądu, zamieszczone

w pismach wnoszonych w postępowaniu niespornem lub w «prawach hipotecznych jest wyłączone. (O. z 4. VIII. 1932 R. 380/32).

Art. 116. Roszczenia o alimenty, należne z ustawy, korzystają z uprzywilejowania przy zaspokojeniu do wysokości dwóch piątych części uposażenia słuźbowego sędziów, nie zaś także roszczenia o alimenty, wynikające z umowy np. w przypadku zobowiązania się męża do płacenia rat alimentacyjnych żonie po unieważnieniu małżeństwa. (O. z 30. XI. 1932 R. 636/32).

Prawo budowlane.

Art. 52 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 16 lutego 1928 Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202. Umowy o odstąpienie części nieruchomości, zawarte przed uzyskaniem zatwierdzenia planu parcelacji, należy uważać za umowy ważnie zawarte pod warunkiem zawieszającym (§§ 897, 696 k. c), których skuteczność i moc prawna wchodzi w życie zaraz po zatwierdzeniu planu parcelacji. (O. z 5. I. 1932 Rw. 1197/31).

Pracownicy umysłowi.

Art. 2 L. 2. Grający na bębnie członek orkiestry, produkującej się w kawiarni, jest pracownikiem umysłowym bez względu na wartość artystyczną jego produkcji i bez względu na znajomość jego czytania nut. (O. z 3. XI. 1932 Rw. 1016/32).

Art. 4 p. 3. Do stosunku słuźbowego urzędnika Banku Gospodarstwa Krajowego nie odnoszą się postanowienia rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych. (O. z 28. II. 1933 Rw. 228/33).

Art. 4 p. 3. Kontraktowy pracownik miejski (dyrektor gazowni miejskiej), którego stosunek pracy co do zasadniczych warunków umowy, a w szczególności co do wynagrodzenia, stanowiska słuźbowego i ubezpieczenia oparty jest nie na istotnej pragmatyce dla urzędników miejskich, lecz na samodzielnych postanowieniach umowy indywidualnej z gminą zawartej, jest pracownikiem umysłowym w rozumieniu art. 2 rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych i nie podlega przepisowi art. 4 L. 3 tego rozporządzenia; wypowiedzenia mieszkania słuźbowego takiemu pracownikowi należy więc do właściwości sądu pracy. (O. z 7. XII. 1932 R. 592/32).

Dr. Włodzimierz Dbałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI)*Kodeks cywilny.*

§ 1568 k. c. Jakkolwiek w ramach § 1568 nie istnieje kompensacja przyczyn rozwodowych, to jednak zachowanie się strony powodowej uzasadnić może według zasad logicznego rozumowania odmienną ocenę uchybienia strony pozwanej bądź to dlatego, że przez zachowanie strony powodowej stosunek małżonków tak dalece będzie zachwiany, iż od strony powodowej nie można będzie wymagać pozostania w małżeństwie, tak iż do zachwiania go, z winy strony pozwanej nie będzie już miejsca, bądź też z tej przyczyny, że właściwego powodu ostatecznego zachwiania, czy to z winy strony pozwanej czy też powodowej, wogóle nie da się stwierdzić, bądź wreszcie z uwagi na to, że strona powodowa, popełniając sama pewne uchybienie, nie odczuwa uchybienia strony pozwanej w tej mierze, by nie możnaby wymagać od niej pozostania w małżeństwie. (O. 24. 2. 33. — III z C. 297/32).

§ 852 k. c. Okoliczność, czy i kiedy poszkodowany dowiedział się o rozmiarach szkody, jest obojętną dla obliczenia okresu przedawnienia. Celem uniknięcia przedawnienia swej pretensji poszkodowany, który sądzi, że szkoda może ulec zwiększeniu, lub nie jest pewien, że wszystkie skutki szkody już się ujawniły, powinien w myśl § 209 k. c. wnieść skargę o ustalenie swego roszczenia o odszkodowanie. Tylko powstanie zupełnie nowej, w normalnych warunkach nie mogącej być przewodzoną szkody, może uzasadnić w myśl § 852 k. c. nowy bieg przedawnienia roszczenia o wynagrodzenie tej nowej szkody od chwili, gdy poszkodowany dowiedział się o nowej szkodzie. (O. 24. 3. 33. — III z C. 248/32).

§§ 823, 831. 31 k. c. Obowiązkiem kolei jest zabezpieczyć przejazd przez drogi w taki sposób, aby nieszczęśliwe wypadki były wykluczone. Jeżeli zatem brak jest zapór, musi istnieć inna rękojmia, że przechodnie w nocy na czas zauważyć mogą zbliżający się pociąg i to nawet w zupełnie niekorzystnych warunkach atmosferycznych; w szczególności należy tor przez umieszczenie lamp na odpowiedniej przestrzeni oświetlić, albo przestrzegać przechodniów w sposób, w jaki normalna osoba ostrzeżenie może zauważyć. (O. 24. 2. 33. — III z C. 301/32).

§§ 812, 894 k. c. Według zasady: *dolo agit qui petit quod est rediturus* nie ma roszczenia o sprostowanie księgi wieczystej, jeżeli istnieje zobowiązanie właściciela do zezwolenia na wpis odpowiadający zapisowi wadliwemu. W warunkach powyższych można wo-

bez właściciela wykonywać prawa z zapisu, jak gdyby był niewadliwy. (O. 18. 11. 32. — III z C. 146/32).

§ 782 k. c. Stosunek kontokorentowy jest sposobem rozliczenia się i uznania, który § 782 u. c. ma na względzie, jednakże nie jedynym. Pod przepis ten podpada każde sprowadzenie szeregu jednostronnych pozycji dłużnych przez ich zesumowanie na kwotę łączną przy współdzialele wierzyciela i dłużnika, o ile istniała wola stworzenia samodzielnego nowego zobowiązania do zapłacenia ustalonej ostatecznie kwoty łącznej w oderwaniu od poprzedzającego obrachunku. (O. 7. 4. 33. — III z C. 375/32).

§§ 781, 812 k. c. Skutkiem uznania osiąga wierzyciel korzyść majątkową kosztem dłużnika w rozumieniu § 812 k. c. Jeżeli więc uzyskanie uznania nastąpiło bez przyczyny prawnej i dłużnik uznający nie zrzekł się równocześnie wszelkich zarzutów z pierwotnych stosunków prawnych, żądać może dłużnik zwrotu swego uznania tytułem niesłusznego wzbogacenia, czyli że żądanie wierzyciela o świadczenie na podstawie uznania odeprzeć musi zarzutem z § 812 k. c. Pozycja jego wskutek uznania staje się jedynie o tyle gorsza, że spada na niego ciężar dowodu także na niepowstanie roszczeń objętych uznaniem. (O. 7. 4. 33. — III z C. 375/32).

§ 615 zd. 2. Pracobiorca nie potrzebuje podjąć pracy, wskazanej mu przez pracodawcę, jeżeli chodzi o degradację, która u pracobiorcy wywołać musi uczucie upokorzenia. (O. 9. 12. 33). — III z C. 176/32).

§ 612 ust. 2 k. c. Przeważający interes pracobiorcy w wynikach wykonywanej przez niego pracy świadczyć może o jej bezpłatności. Domniemanie — a raczej fikcja — odpłatności nie wynika bezpośrednio z ustawy lecz musi być uzasadniona szczególnymi okolicznościami. (17. 2. 33. — III z C. 291/32).

§ 581 k. c. Brak dochodów z dzierżawionego gruntu nie zwalnia sam dla siebie dzierżawcy od płacenia umówionego czynszu. (O. 3. 3. 33. — III z C. 1912/32).

§ 439 k. c. Według § 439 odpowiada sprzedający za czystość hipoteki bez względu na zawinięcie i do jego obowiązków, a nie do zobowiązań kupującego należy troska o to, by kupujący otrzymał własność bez nieprzejętych obciążeń hipotecznych. (O. 10. 2. 33. — III z C. 277/32).

§ 269 k. c. Dłużnik, który za zgodą wierzyciela świadczyć może inny przedmiot aniżeli umówiony pierwotnie, wykonać powinien swe zobowiązanie w miejscu, które było miejscem dopełnienia świadczenia pierwotnego. (O. 17. 2. 33. — III z C. 289/32).

§ 325, 626 k. c. Wypowiedzenie stosunku usług w terminie umownym ma znaczenie uznania, że pracodawca nie podnosi zarzutów ze stanowiska niemożliwości świadczenia i że nie ma przyczyny do natychmiastowego wypowiedzenia. (O. 9.12.32.—III z C. 176/32).

§§ 133, 157, 611 k. c. Wyszczególnienie w umowie usług — bez żadnego odmiennego wyjaśnienia — stopnia oraz miejsca pracy służy normalnie określeniu treści umownego świadczenia pracobiorcy. Umowa zatem, która te okoliczności wymienia, uprawnia pracobiorcę do zajmowania stopnia podanego w umowie i dostarczenia swej pracy w umówionym miejscu. (O. 9. 12. 32. — III z C. 176/32).

§ 133, 157 k. c. By stwierdzić można po stronie sprzedającego chęć rozwiązania umowy kupna sprzedaży, nie wystarczy istotna różnica warunków objętych zawartą umową, a wysuniętych następnie przez sprzedającego, lecz musiałyby z oświadczeń sprzedającego wynikać całkowity brak woli wymiany rzeczy za pieniądze. (O. 10. 3. 33. — III z C. 327/32).

§ 2238 k. c. Stwierdzenie w akcie notarialnym, że „testator oświadczył notariuszowi swoją wolę”, bez podania, w jaki sposób to uczynił, nie stwierdza dosłownie, że został zachowany przepis § 2238 k. c, wymagający ustnego oświadczenia testatora; słowa „oświadczył swoją wolę”, nie wyłączają możliwości, że testator oświadczył swoją wolę kiwaniem głowy. Jednakże należy mniemać, że notariusz, znający przepisy prawne, przez słowa „oświadczył swoją wolę” rozumiał „ustne” oświadczenie. Dlatego twierdzenie, że testator nie wyraził swej woli w słowie, lecz tylko kiwał głową, jest zarzutem przeciw prawdziwości treści dokumentu. Z tej przyczyny na tem, który wywodzi prawa z tej okoliczności, ciąży obowiązek udowodnienia odnośnego twierdzenia. (O. 24. 2. 33. — III z C. 302/32).
i

Przerachowanie (Rozp. Prez. Rzplitej z 14 maja 1924, Dz. U. R. P. Nr. 12 poz. 441).

§ 27 a. Zboża ustanowionego w czasie inflacyjnym jako miernik świadczenia pieniężnego nie należy przeliczać według ceny dnia płatności na walutę, której kurs nie podlega wahaniom, a z teje na złote, lecz bezpośrednio na każdorazowo obowiązującą walutę krajową. Jeżeli bowiem strony przyjęły jako miernik stały zboże, to oczywiście nie w tym celu, aby przy stwierdzeniu dłużnej sumy pieniężnej posługiwać się dalszym nieprzewidzianym w umowie bardziej jeszcze stałym miernikiem, lecz uważały zboże samo jako wyłączny miernik. (O. 10. 3. 33. — III z C. 314/32).

§ 29 ust. 1 a. 1. Stopę przerachowania określić należy nie wyłącznie według wartości nieruchomości, jaką ma ona w obrocie han-

dłowym, lecz uwzględnić należy wszystkie okoliczności, które w konkretnym wypadku składają się na ukształtowanie wartości ogólnej; obrót ziemią odgrywać będzie tylko rolę jednego z czynników, wchodzących w rachubę.

2. Porównanie obecnej wartości z ówczesną oceną jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy cena odpowiadała rzeczywistej wartości.

3. Jeżeli § 29 ust. 1 a przyjmuje jako miarodajne zmiany w wartości przedmiotu kupna, to wychodzi z założenia, że według zasady uczciwości i zaufania wierzyciel nie ma być gorzej postawiony od dłużnika i dlatego dłużnik ma świadczyć w tym stosunku, w jakim przedmiot kupna utrzymał się w jego majątku, czy to jako taki, czy też w postaci surogatu. (O. 31. 3. 33. — III z C. 367/32).

§ 40. Wierzyciel nie potrzebował sformułować swego oświadczenia zgodnie z dosłownym brzmieniem § 40, lecz wystarczyło każde oświadczenie woli, dające do zrozumienia, że wierzyciel nie uznaje otrzymanej zapłaty jako pokrycia swej pretensji. Jednak niewydanie listów hipotecznych i kwitów ekstabulacyjnych nie może samo przez się być uważane za wyraz woli zastrzeżenia. Według bowiem doświadczenia życiowego mieć może ono najróżniejsze przyczyny, a pomiędzy nimi i takie, które nie są wogóle wyrazem woli. Dlatego powinien być dłużnik otrzymać wiadomość, że za utrzymanie dokumentów ma być wyrazem nieuznania zapłaty jako uiszczenia pretensji i to w sposób, który według przepisów ustawy cywilnej ma znaczenie dojścia oświadczenia woli do osoby, dla której jest ono przeznaczone. (O. 27. 1. 33. — III z C. 256/32).

§ 47. 1. Żądanie przerachowania w postępowaniu spornem opiera się na szczególnym przepisie § 47, nie potrzebują być więc dopełnione przesłanki §§ 256, 280 p. c. Przerachowania musi dokonać Sąd bez względu na sumę, jaką podał powód w wniosku skargi; oddalenie skargi dlatego, że powód w wniosku podał kwotę nieuzasadnioną, jest niedopuszczalne. Skarga wzajemna o przerachowanie w wysokości innej aniżeli podanej w wniosku skargi, miałyby za przedmiot to samo żądanie co skarga, jest zatem również niedopuszczalna.

2. Przepis § 47 odnosi się zarówno do przerachowania na mocy ustawy jak i umowy, w której nie określono konkretnej sumy, lecz tylko sposób przerachowania, tak iż pozostaje jeszcze możliwość dokonania czynności przerachowania jako takiej. (O. 27. 1. 33. — III z C. 248/32).

Prawo wekslowe.

Art. 16. Dla ustalenia zmywu może być obojętnym, jakie zamiary miał pozbywca weksłu, gdy go brał w pewnym ściśle określonym celu; konieczne jest natomiast ustalenie złej wiary i porozumie-

nia się nabywcy i pozbywcy weksla na szkodę dłużnika wekslowego przy odstąpieniu tego weksla, przyczem wystarcza dolus eventualis.

Gdyby porozumienie się pozbywcy i nabywcy nie zostało udowodnione, wchodzić może w rachubę możliwość podniesienia zarzutów na zasadzie §§ 826, 249 k. c. (O, 25. 4. 32. — III z C. 158/32).

Ustawa z 26. IX. 1922 w przedmiocie skutków prawnych zatajenia części ceny kupna w umowach o sprzedaż lub zmianą (Dz. Ust. 827).

Art. 1. Z celu ustawy powyższej, polegającej na ochronie skarbowych interesów państwa, wynika, że ma ona zastosowanie do wszystkich umów, które dotyczą przedmiotów znajdujących się w Polsce lub mają być w Polsce dopełnione bez względu na to, że zresztą należałoby je ocenić według ustaw obcokrajowych. (O. 25. 11. 32. — III z C. 151/32).

Art. 13. Mimo użycia słów „zawartych w b. dzielnicy pruskiej” dotyczy ustawa kontraktów, do których należy stosować przepisy prawne, obowiązujące w b. dzielnicy pruskiej, a nie chodzi o kontrakty, sporządzone w tej dzielnicy, które mogły dotyczyć nieruchomości, znajdujących się w innych dzielnicach. Celem bowiem ustawy było nadanie ważności wszystkim tym kontraktom dotyczącym nieruchomości, znajdujących się w b. dzielnicy pruskiej, które z powodu zatajenia rzeczywistej ceny kupna były uznawane za nieważne. (O. 18. 11. 32. — III z C. 146/32).

Ustawa Rzeszy z 7. IV. 1871 o odpowiedzialności kolei (Dz. Ust. Rzeszy str. 207).

§ .1. Z nieszczęśliwych wypadków, zaszłych przy pełnieniu służby w czasie przed wejściem w użycie rozp. Rady Ministrów z 4. 11. 1929 (Dz. Ust. poz. 448) nie mogli pracownicy kolejowi podnosić roszczeń na zasadzie ust. z 7. 6. 1871, ani dochodzić swych pretensyj przed sądami powszechnymi. (O. 1. 7. 32. — III z C. 34/32).

Rozporządzenie Naczelnej Rady Ludowej z 25. VI. 1919 dotyczące zezwoleniu na przewłaszczenie nieruchomości (Tyg. Urząd. str. 140).

Art. 1. Odmowa zezwolenia na przewłaszczenie, decydujące o skuteczności umowy kupna sprzedaży nieruchomości, nie może uchodzić za ostateczną, jeżeli kupujący z niepomysłną dla niego decyzją się nie godzi i w czasie odpowiednim skorzysta z przysługujących mu środków prawnych. (O. 7. 10. 32. — III z C. 74/32).

Rozp. Rady Min. z 29. III. 1926 o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Państwowej Kasy Oszczędności (Dz. Ust. poz. 188).

§§ 28, 30, 43, 44, 83. Rozporządzenie powyższe normuje stosunki pracowników P. K. O. z wykluczeniem przepisów kodeksu cywil-

nego o umowie usług. Stosunek pracowników P.K. O. jest prywatnoprawny. Wykonywanie władzy dyscyplinarnej polega na uprawnieniu umownem, musi zatem odpowiadać zasadzie wyrażonej w § 242 k. c. i podlega w tych granicach badaniu w Sądzie powszechnym. Pracownikom P. K. O. nie służy roszczenie do świadectwa. Żądanie zwrotu pobranych zaliczek i wykonywanie prawa zastawu na odprawie i wykazie stanu służby są nieuzasadnione, jeżeli P. K. O. w drodze potrącenia pokryć się może o zwrot zaliczek z odprawy. (O. 5. 5. 33. — III z C. 395/32).

Ustawy z 11. VI. 1874 o wywłaszczaniu nieruchomości (Pruski Dz. Ust. str. 221).

§ 8. I. Pełna wartość gruntu w rozumieniu § 8 ust. 1 równa się pełnej wartości kupna. Wartość tego rodzaju doznaje wyrazu w cenie rynkowej a ta kształtuje się pod wpływem najróżniejszych stosunków, wśród których czynnik spekulacyjny odgrywa zawsze wybitną rolę, tak że z wykluczeniem jego ustalenie wartości przestałoby być wogóle ceną rynkową i nie mogłoby być mowy o pełnej wartości kupna.

2. Dla ustalenia wartości miarodajną nie jest chwila wydania uchwały ustalającej plan wywłaszczenia, lecz decyzji ustalającej wysokość odszkodowania.

§ 10 ust. 2. O charakterze urządzenia jako nowego nie decyduje czas jego powstania lecz przynależność jego do urządzenia, którego wykonanie wymaga wywłaszczenia. Ustawa z 23. 9. 1922 (Dz. U. poz. 824) przewiduje jednolite przedsiębiorstwo portowe i dopuszcza mimo możliwości stopniowej jego rozbudowy jednolite wywłaszczenie konieczne do wykonania całości jego urządzeń. Wszelkie zatem części urządzenia portu bez względu na czas ich wykonania są w zrozumieniu § 10 ust. 2 nowe i wartość, którą nieruchomości zyskały wskutek budowy części w roku 1922 nie może przy wymiarze odszkodowania za wywłaszczenie przy budowie dalszej części w roku 1927 być wzięte pod uwagę. (O. 8. 2. 33. — III z C. 276/32).

Rozp. z 6. VII. 1922 o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. Ust. poz. 587).

§ 32 ust. 2. Krańce miasta uchodzą jako miejscowości zabudowane, jeżeli budynki wznoszą się chociaż po jednej stronie ulicy. (O. 8. 3. 33. — III z C. 311/32).

Konstytucja. Konkordat z 10. II. 1925. Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego.

Art. 11 konst., art. IV konk., art. XXXI § 3 przep. wpraw. k. p. c. Orzeczenie rozwodowe Sądu Duchownego, który przekroczył jurysdykcję przyznania mu ustawami państwowymi, nie obowiązuje sądów powszechnych i władz państwowych i stron z uwagi na art. 11 konst. i art. IV konk. W b. zaborze pruskim decyduje ponadto art. XXXI § 1 przep. wpraw. k. p. c. utrzymujący w mocy § 15 ust. 3 niem. ust. o ustr. sąd., według którego wykonywanie sądownictwa duchownego w sprawach świeckich nie ma skutków cywilnych; wobec jedności państwa wyrok Sądu Duchownego wydany w innej dzielnicy traktować należy tak samo jak wyrok Sądu Duchownego zapadły w b. zaborze pruskim. (O. 3. 3. 33. — III z C. 69/32).

Prawo o ustroju Sądów powszechnych.

§ 1. Roszczenie odszkodowawcze za przedwczesne rozwiązanie umowy dzierżawnej na podstawie rozp. Prez. Rzplitej z 19. 11. 1927 o likwidacji umów dzierżawnych (Dz. Ust. poz. 909) ma charakter roszczenia prywatno-prawnego. Droga sądowa wykluczona jest tylko dla ustalenia wysokości odszkodowania, natomiast stoi ona otworem, gdy Skarb Państwa nie wypłaca odszkodowania ustalonego już prawomocnie. (O. 16. 12. 32. — III z C. 195/32).

Niemiecka procedura cywilna.

§ 62 p. c. nie stanowi, jak należy orzekać przeciwko uczestnikom koniecznym; jednolitość orzekania nie jest skutkiem, lecz przesłanką uczestnictwa koniecznego. Jak daleko więc jednolitość ta oddziałuje na sposób orzekania, a zwłaszcza czy orzeczenie oddalające skargę przeciw jednym uczestnikom ze względów formalnych prowadzić musi do oddalenia skargi i przeciwko dalszym uczestnikom, wywieść należy nie z § 62, lecz z przepisów, które normują stosunek sporny. Oddalenie skargi z przyczyn formalnych wywołuje ten skutek, że oddaleni uczestnicy nie są już objęci sporem, który toczy się przeciwko dalszym uczestnikom. Jeżeli zatem według prawa materialnego sporny stosunek prawny rozstrzygnięty być może wobec uczestników pozostałych w sporze bez udziału uczestników oddalonych, innemi słowy jeżeli pozostali uczestnicy posiadają legitymację rzeczową, to rozstrzygnięciu sprawy wobec nich nie stoi na przeszkodzie. (O. 19. 5. 33. — III z C. 494/32).

§ 322 p. c. Materialna moc prawna wyroku polega na tem, że w odniesieniu do identycznego stanu faktycznego Sąd orzec musi taki sam skutek prawny, samodzielnie zaś ocenić może tylko fakty

powstałe po wydaniu wyroku, jednak też tylko w ramach prawomocnego orzeczenia. (O. 5. 5. 33. — III z C. 403/32).

§ 62 p. c. Przepis ten ma na względzie nie logiczną lecz prawną konieczność jednolitego rozstrzygnięcia. Z żadnego zaś przepisu prawnego nie wynika, aby cesja, by być skuteczną, stwierdzoną musiała być równocześnie i jednolicie tak w stosunku do rzekomego cedenta jak i cesjonariusza. (O. 5. 5. 33. — III z C. 403/32).

§ 253 ust. 2 l. 2 p. c. Kaucja, która zabezpieczać miała roszczenia wydzierżawiającego do pewnych świadczeń przy ukończeniu stosunku dzierżawnego staje się wolną dopiero po dopełnieniu tychże świadczeń. Chcąc zatem uzasadnić żądanie zwrotu kaucji, wykazać musi dzierżawca zaspokojenie odnośnych roszczeń wydzierżawiającego. (O. 3. 3. 33. — III z C. 312/32).

Ordynacja upadłościowa.

§ 30 ust. 2. Brak wiadomości o postawienie wniosku o otwarcie upadłości jest do pomyślenia wówczas tylko, jeżeli czynności prawnej dokonano w czasie postawienia tego wniosku lub po jego postawieniu. W wypadkach zatem, w których czynność prawna przypada na okres 10 dni przed postawieniem wniosku, warunkiem zaczepialności jest tylko udzielenie wierzycielowi nieprzysługującego mu zabezpieczenia lub zaspokojenia i zamiar dłużnika wyróżnienia wierzyciela przed innymi wierzycielami. (O. 7. 4. 33. — III z C. 379/32).

Ustawa z 2. VIII. 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatno-wewnętrznych (Dz. Ust. poz. 580).

§§ 1, 2, 3, 15. Dopóki żona nie jest z mężem sądownie rozwiedziona, może mąż przez przesiedlenie się do innej dzielnicy i przeszło jednoroczne zamieszkiwanie w niej spowodować zastosowanie prawa rozwodowego tej innej dzielnicy. (O. 3. 3. 33. — III z C. 69/32).

Ustawa z 2. VIII. 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 7—9. Umowy, które mają za treść zmianę istniejącej umowy, ocenić należy zasadniczo według prawa miarodajnego dla pierwotnej umowy. O ile bowiem szczególny przepis ustawy nie stanowi inaczej, nie może jednolity stosunek prawny stać częściowo pod panowaniem ustaw jednego a częściowo innego kraju: decyduje prawo, które miarodajne było dla niej od samego początku. (O. 3. 2. 33. — III z C. 260/32).

Marjan Lisiewski

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUNAŁEM ADMIN.

160. Według art. 103 ustawy z 30. VII. 1883 (zb. ust. pr. str. 195) w postępowaniu sporno-administracyjnym nie należy się stro- nie wygrywającej zwrot kosztów sporządzenia skargi i innych pism procesowych. (18. II. 1933 r. L. Rej. 6325/31).

II. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJN.

161. Dla oceny, czy orzeczenie jest wydane bez jakiegokolwiek podstawy prawnej i czy z tego powodu może być uchylone na zasa- dzie art. 101 p. b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 (p. 341 Dz. Ust.) nie są miarodajne okoliczności faktyczne, ujawnione dopiero po wydaniu orzeczenia, o którego uchylene chodzi. (29. III. 1933 r. L. Rej. 10882/31).

162. Zastrzeżone w umowie kupna-sprzedaży samochodu od- roczenie terminu przerejestrowania samochodu na nazwisko nowo- nabywcy do czasu uiszczenia przez niego ceny sprzedażnej nie jest wiążące dla władzy administracyjnej. (14. III. 1933 r. L. Rej. 2081/31).

III. SPRAWY URZĘDNICZE.

1. Prawa i obowiązki służbowe.

163. Przez koszty „spowodowane nieprzewidzianem odwoła- niem z urlopu” funkcjonariusza w myśl art. 37 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 17 lutego 1922; poz. 164 Dz. Ust. należy rozumieć koszty p o n o w n e j podróży funkcjonariusza dla dokończenia przerwane go urlopu. (26. I. 1933 r. L. Rej. 9841/30).

164. Wydanie oceny pracy, o której mówi pkt. 3 art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (poz. 462/28 Dz. Ust.), jest, zgodnie z art. 24 i 25 te same ustawy, obowią- zkiem władzy, wobec czego uchylene się od wydania tej oceny nie uprawnia do rozwiązania stosunku służbowego na zasadzie art. 69 powołanej ustawy z powodu braku oceny. (15. II. 1933 r. L. Rej. 7499/30).

2. Uposażenie.

165. Art. 1 w związku z art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rze- czypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. poz. 370 Dz. Ust. nie upraw- nia do korzyści, tymże art. 1 zapewnionych, funkcjonariuszy pań- stwowych, awansowanych przed 1 marca 1928 r. (19. IV. 1933 r. L. Rej. 3725/31).

3. Emerytury i zaopatrzenia.

166 a) Paragraf 3 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 4 lipca 1929 r. o zaopatrzeniu emerytalnym etatowych pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. R. P. poz. 448) nie ma zastosowania do osób, objętych paragrafem 53 powyższego rozporządzenia, t. j. do emerytów, wdów i sierot, którzy nabyli prawo do zaopatrzenia przed dniem wejścia w życie tego rozporządzenia.

b) Paragraf 55 wspomnianego rozporządzenia ma na myśli odrębne od zaopatrzenia emerytalnego odszkodowanie, t. j. rentę, uzyskaną przed wejściem w życie powyższego rozporządzenia. (11. IV. 1933 r. L. Rej. 5035/30).

167. Paragraf 55 rozporządzenia z d. 4 lipca 1929 r. o zaopatrzeniu emerytalnym etatowych pracowników przedsiębiorstw „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. R. P. poz. 448) stosuje się tylko do tych pracowników kolejowych, którzy przed dniem wejścia w życie tego rozporządzenia uzyskali prawo do odszkodowania, wypłacanego z funduszków Skarbu Państwa Polskiego. (24. II. 1933 r. L. Rej. 8204/30).

168. Prawo do zaopatrzenia sierociego mimo ukończenia przez sierotę 18 lat życia, przewidziane w § 36 pkt. 1 rozporządzenia Rady Ministrów o zaopatrzeniu emerytalnym etatowych pracowników P. K. P. z 4 lipca 1929 poz. 448 Dz. Ust., przysługuje tylko tym osobom z kategorii wymienionej w § 53 tegoż rozporządzenia, które albo w chwili wejścia w życie powołanego rozporządzenia (1 września 1929) pobierały ze Skarbu Państwa zaopatrzenie sieroce z mocy poprzednio obowiązujących przepisów prawnych, albo prawo to utraciły przed dniem wejścia w życie tego rozporządzenia jedynie wskutek niewytoczenia roszczenia w terminie ustawowym a W dniu 1 września 1929 r. nie ukończyły jeszcze 18 lat życia. (2. III. 1933 r. L. Rej. 6626/30).

169. Wspomniana w art. 48 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o straży granicznej Dz. Ust. P. R. poz. 340 służba wojskowa, która zalicza się do pięcioletniego okresu faktycznej służby czynnej, po ukończeniu którego służba w Straży Granicznej liczy się w sposób uprzywilejowany, nie obejmuje służby wojskowej w b. państwie zaborczem, natomiast obejmuje służbę wojskową, odbytą przed 1 listopada 1918 r. w polskich formacjach wojskowych, uznanych przez Państwo. (16. III. 1933 r. L. Rej. 9144/30).

170. Funkcjonariusz państwowy, mianowany za wypowiedzeniem na zasadzie przepisów pruskiej pragmatyki służbowej, a usu-

nięty ze służby za przewinienia służbowe bez formalnego postępowania dyscyplinarnego na zasadzie § 83 pruskiej ustawy z dnia 21 lipca 1852 r. dotyczącej się przewinień służbowych urzędników, traci prawa emerytalne. (17. III. 1933 r. L. Rej. 1567/31).

171. § 52 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1929 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. Ust. R. P., poz. 448) ma zastosowanie tylko do tych pracowników, z którymi z o s t a n i e rozwiązany stosunek służbowy po wejściu w życie tego rozporządzenia. (28. III-1933 r. L. Rej. 9828/30).

4. *Należitości uboczne.*

172. Mianowanie nauczyciela państwowych szkół średnich profesorem państwowej szkoły akademickiej nie jest przeniesieniem w rozumieniu art. 58 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z 1 lipca 1926, poz. 462/1928 Dz. Ust., uzasadniającem zwrot kosztów przeniesienia. (7. I. 1933 r. L. Rej. 4455/30).

IV. *SPRAWY SKARBOWE.*

1. *Monopole.*

173. Jednomiesięczny termin do składania podań o zaofirowanie pracy względnie o przyznanie odszkodowania, przewidziany w § 9 rozporządzenia z 31. X. 1925 (poz. 841 Dz. Ust.), obowiązuje nadal po wejściu w życie rozporządzenia o monopole spirytusowym (poz. 289/27 Dz. Ust.) jako termin prekluzyjny. (1. V. 1933 r. L. Rej. 6287/31).

2. *Należitości i opłaty państwowe.*

174. Przepis § 27 rozp. Min. Skarbu z dn. 25. VIII. 1923 r., poz. 794 Dz. Ust. nie wyklucza prawa strony do dowodzenia istnienia i wysokości długów, o których w tym przepisie mowa, wszystkimi środkami, nadającymi się według ogólnych zasad prawnych jako środki dowodowe. (18. I. 1933 r. L. Rej. 7562/30).

3. *Podatki dochodowe.*

175. W sprawach, dotyczących wymiaru państwowego podatku dochodowego, nie jest wykluczone wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania administracyjnego na wniosek płatnika w razie wyjścia na jaw nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, dla sprawy istotnych, których strona nie mogła podnieść w toku postępowania administracyjnego. (2. XI. 1932 r. L. Rej. 1601/29).

176. Różnica w podatku dochodowym, przypadająca do zwrotu wskutek sprostowania poprzedniego wymiaru, podlega na Górnosląskiej części Województwa Śląskiego oprocentowaniu w wysokości 5 od sta, na zasadzie §§ 128 i 132 niem. ordynacji podatkowej: z 13 grudnia 1919 (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 1993). (2. XII. 1932 r. L. Rej. 1084/30).

177. Dywidenda od udziałów, wydzielona z zysków bilansowych, podpada pod pojęcie nadpłat i zwrotów, o których mówi art. 10 p. 6 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (14. XII. 1932 r. L. Rej. 6198/31).

178. Związek gospodarczy, wymagany art. 10, ustęp przedostatni, ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.), musi istnieć pomiędzy wydatkiem a tem źródłem dochodu, na którym wydatek ten ciąży. (20. III. 1933 r. L. Rej. 7422/30).

179. Przepis § 29 niem. ustawy osadniczej z 11 sierpnia 1919 (poz. 796/25 Dz. Ust.) nie daje podstawy do uwolnienia ogólnie użytecznego przedsiębiorstwa osadniczego od podatku dochodowego. (24. III. 1933 r. L. Rej. 662/31).

180. Okoliczność, iż członek rodziny posiada dochód, podlegający podatkowi dochodowemu, nie wyklucza sama przez się uznania, że dany członek rodziny jest na cudzem utrzymaniu w rozumieniu art. 26 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411 z 1925 r. Dz. Ust.). (27. III. 1933 r. L. Rej. 7276/30).

181. Przepis art. 6 ustawy o podatku dochodowym zezwalający na coroczne prawidłowe odpisanie na zużycie budynków i maszyn, może mieć zastosowanie tylko do tego podatnika, który z użytkowanej nieruchomości czerpie i wykazuje dochód do opodatkowania, względnie u którego dane źródło dochodowe jest włączone do podstaw wymiaru. (29. III. 1933 r. L. Rej. 2047/31).

182. Określone w art. 25 p. b) ustawy z 29 kwietnia 1925 r., poz. 346 Dz. Ust. prawo potrącenia z dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu, kosztów budowy domu mieszkalnego odnosi się, o ile chodzi o domy, których budowę rozpoczęto przed rokiem 1925, tylko do kosztów, poniesionych na wykończenie domu po 1 stycznia 1925 (art. 21 teje ustawy). (24. IV. 1933 r. L. Rej. 3650/30).

183. Na prawo władzy do podwyższenia wartości remanentów przy wymiarze na zasadzie art. 21 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.) nie ma wpływu okoliczność, że odnośna różnica wartości pochodzi z czasu, poprzedzającego okres wymiarowy. (26. IV. 1933 r. L. Rej. 9023/30).

184. Odliczenie prawidłowo zaksięzkowanej straty z tytułu delcredere przez komisanta, podlegającego opodatkowaniu na zasadzie art. 21 ust. o pod. dochód, (poz. 411/25 Dz. Ust.), nie wykracza poza zasady tego przepisu prawa. (24. V. 1933 r. L. Rej. 7181/30).

185. Strata w kapitale, pożyczonym spółce z ogr. odp. przez spółnika, nie ulega potrąceniu z dochodu spółnika. (29. V. 1933 r. L. Rej. 6586/30).

4. *Podatki przemysłowe.*

186. Jeśli władza przy wymiarze podatku przemysłowego od obrotu zakwalifikuje rodzaj przedsiębiorstwa odmiennie od złożonej przez płatnika deklaracji celem wykupienia świadectwa przemysłowego, to nie może pozostawić odwołania na zasadzie art. 86 ustęp 1 ustawy z 15. VII. 1925 r. o państw. pod. przem. (poz. 550 Dz. Ust.) bez rozpoznania, jeśli płatnik w odwołaniu twierdzi, że przedsiębiorstwa określonego przez władzę nie prowadził. (17. III. 1933 r. L. Rej. 3580/31).

187. Wpływy przedsiębiorstwa bankowego z tytułu kurtażu, księgowane na rachunku kurtażu o charakterze wynikowym, stanowią część składową obrotu podatkowego, jeżeli obciążenia klientów dokonywano według pewnego klucza. (6. II. 1933 r. L. Rej. 6817/30).

188. Wydatki komisanta na utrzymanie składów i magazynów dla towarów, oddanych mu do komisowej sprzedaży, jak również opłaty stemplowe od wystawionych przez niego faktur, stanowią koszty handlowe tegoż komisanta i jako takie wchodzą w skład obrotu podatkowego jego przedsiębiorstwa. (15. III. 1933 r. L. Rej. 2162/31).

189. Przepisy §§ 128 i 132 niem. ordynacji podatkowej z 13 grudnia 1919 r. (Dz. Ust. Rz. str. 1993), obowiązującej w górnośląskiej części Województwa Śląskiego, nie mają zastosowania do nadpłat w podatku przemysłowym. (15. III. 1933 r. L. Rej. 3248/32).

5. *Podatki domowe.*

190. Lokal, składający się z 2 izb i kuchni zajmowany przez inwalidę i t. d. korzysta ze zwolnienia od podatku od lokali na zasadzie art. 3 pkt. 8 ustawy z 2. 8. 1926 (poz. 550 Dz. Ust.) tylko wówczas, gdy kuchnia nie ma zarazem charakteru izby. (21. IV. 1933 r. L. Rej. 10494/31).

6. Podatki i opłaty samorządowe.

191. Przepis art. 3 ust. 4 ustawy śląskiej o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. Śl. poz. 30 ex 1926) nie wyklucza pobierania podatku od placów budowlanych obok komunalnego dodatku do podatku gruntowego, wzgl. obok samostnego podatku gruntowego, o których mowa w ustępie 1 tego artykułu. (20. I. 1933 r. L. Rej. 1049/31).

192. Ustawa z 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym (poz. 81 Dz. Ust.) zniósła w art. 22 punkt 4 z dniem I-go kwietnia 1931 r. prawo pobierania podatku komunalnego od posiadania przedmiotów zbytku (art. 21 ust. 3 ustawy z 11 sierpnia 1923 r. poz. 747 Dz. Ust.) odnośnie do wszelkich pojazdów mechanicznych, mogących podlegać temu podatkowi komunalnemu. (1. III. 1933 r. L. Rej. 8005/31).

193. Płatnikowi przysługuje prawo podnoszenia przeciw wymiarowi podatku wyrównawczego zarzutów, jeśli przy obliczeniu deficytu, na którego pokrycie służyć ma dochód z tego podatku, uwzględniono wbrew przepisowi art. 2 ustęp 1 ustawy z 20 marca 1931 r. poz. 172 Dz. Ust. wydatki nadzwyczajne mimo, że deficyt opiera się na budżecie gminy, zatwierdzonym przez właściwą władzę nadzorczą. (27. IV. 1933 r. L. Rej. 9752/31).

V. SPRAWY KOŚCIELNE I WYZNANIOWE.

194. Wobec zawarcia Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisanego dnia 10 lutego 1925 r. (poz. 501 Dz. Ust.), ratyfikowanego ustawą z dnia 23 kwietnia 1925 r. (poz. 324 Dz. Ust.), a w szczególności załącznika A. do tegoż Konkordatu, ustęp I, Uposażenie Duchowieństwa, nie obowiązują w dalszym ciągu normy uposażenia emerytalnego, przewidziane w art. 54 ustawy emerytalnej z 28 lipca 1921 r. (poz. 466 Dz. Ust.). (20. XII. 1932 r. L. Rej. 6242/30).

195. § 12 ustawy z 15 sierpnia 1866 względnie z 16 kwietnia 1896 w brzmieniu ustalonem ustawą z 20 sierpnia 1905 (Gal. Dz. Ust. Kraj. N. 100) nie uprawnia do przyjęcia, że służba kościelna w parafjach katolickich zatrudnioną jest na rachunek i ryzyko proboszcza a tem samem do przyjęcia, że proboszcz osobiście jest pracodawcą teje służby i jako taki ma płacić za nią składki za ubezpieczenia na wypadek choroby w myśl ustawy z 19 maja 1920 (p. 272 Dz. Ust.). (25. IV. 1933 r. L. Rej. 3901/31).

196. Czynności przedwyborcze przy wyborach do komitetów parafjalnych, przeprowadzanych wedle § 13 galie. kraj. ustawy o konkurencji kościelnej z dnia 15 sierpnia 1866 Nr. 28 Dz. U. Kr.

w brzmieniu ustawy z dnia 20 sierpnia 1905 Nr. 100 Dz. U. Kr., dokonywane być winny przez władze administracji ogólnej I instancji. (29. XI. 1932 r. L. Rej. 4858/29).

197. Udzielanie zezwoleń na założenie stowarzyszenia religijnego wyznania mojżeszowego należy w myśl przepisu art. 32 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. X. 1927 w brzmieniu opublikowanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Ośw. Publicznego z dn. 5. IV. 1928 Dz. U. p. 500 do swobodnego uznania naczelnej władzy nadzorczej. (11. V. 1933 r. L. Rej. 7009/30).

VI. OBYWATELSTWO.

198. Obywatelstwo polskie, nabyte na zasadzie art. 70 Traktatu Pokoju z Austrią (Nr. 17 Dz. Ust. z r. 1925) przez męża, rozciąga się na zasadzie art. 82 tegoż Traktatu na żonę także w tym razie, gdy małżeństwo było rozdzielone co do stołu i łoża. (24. II. 1933 r. L. Rej. 6501/31).

VII. SPRAWY PRZEMYSŁOWE.

199. W sprawach dotyczących zatwierdzania projektów zakładów przemysłowych (art. 14 prawa przemysłowego poz. 468/27 Dz. Ust.) na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego nie ma zastosowania postępowanie sporno-administracyjne. (24. II. 1933 r. L. Rej. 6910/31).

200. Ustęp 2 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 lipca 1927 r. o prawie przemysłowym Dz. Ust. poz. 468, traktujący o prawach nabytych, dotyczy tych przepisów tego rozporządzenia, które odnoszą się do kwalifikacji osób wykonywających przemysł. (7. I. 1932 r. L. Rej. 3275/29).

201. Przepis ostatniego zdania art. 55 ust. 3 rozporządzenia Prez. Rzplitej o prawie przemysłowym (Dz. Ust. poz. 468 ex 1927) nie dotyczy osób, które w roku poprzednim posiadały licencję na jeden z przemysłów określonych, wymienionych w punkcie 2 art. 45 tego rozporządzenia. (8. III. 1933 r. L. Rej. 6130/31).

VII. SPRAWY SANITARNE.

202 a) Oparte na § 33 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1929 r. D. U. R. P. p. 582 — zarządzenie władzy o zamknięciu wytwórni pieczywa — nie może być uważane jako kara za niewykonanie przepisów obowiązujących — lecz jako zarządzenie, wydawane wyłącznie w celu ochrony zdrowia publicznego, wobec czego odnośny przepis zacytowanego

§ 33 nie jest sprzeczny z przepisami działu VII prawa przemysłowego i rozdziału III rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22. III. 1928 r. Dz. Ust. p. 343.

b) Zarządzenie władzy o zlikwidowaniu wytwórni pieczywa nie pozbawia właściciela tej wytwórni prawa wykonywania przemysłu, lecz dotyczy tylko lokalu, w którym mieści się zamykana wytwórnia.

c) Do orzekania w sprawach nadzoru nad wytwórniami pieczywa powołane są nie władze przemysłowe, lecz władze administracji ogólnej, a to na podstawie art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22. III. 1928 r. Dz. Ust. p. 343. (21. II. 1933 r. L. Rej. 4825/32).

VIII. UBEZPIECZENIA.

203. Art. 10 ust. 2 ustawy z 6. 12. 1932 Dz. U. p. 1044 nie ma zastosowania do odsetek zwłoki od zaległych składek ubezpieczeniowych Kas Chorych i nie uchylił postanowienia art. 54 II ustawy z 19. V. 1920 poz. 272 Dz. Ust. ustalającego wysokość odsetek zwłoki od tych składek na 6% za rok. (19. IV. 1932 r. L. Rej. 4369/30).

204. Osoby, które przed 1 stycznia 1928 były prawomocnie poddane obowiązkowi ubezpieczenia pensyjnego podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na zasadzie art. 158 (ustęp 1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 (p. 911 Dz. Ust.), o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (17. II. 1933 r. L. Rej. 10554/31).

205. Odroczenie obowiązkowe ubezpieczenia na wypadek choroby pracowników i robotników rolnych i leśnych oraz służby domowej w gospodarstwach wiejskich, zarządzane rozporządzeniem ministerjalnym z 28 stycznia 1922 r. p. 149 Dz. Ust., nie utraciło mocy prawnej wskutek upływu okresu trzyletniego określonego w art. 104 ustawy z 19 maja 1920 (p. 272 Dz. Ust.). (14. XII. 1932 r. L. Rej. 2173/31).

206. Osoby, spełniające czynności, określone w art. 3 punkt 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. (poz. 911 Dz. Ust.) o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, są pracownikami umysłowymi w rozumieniu tegoż rozporządzenia także w tym razie, gdy czynności powyższe pełnią w charakterze praktykantów lub uczniów. (5. IV. 1933 r. L. Rej. 9836/31).

207 a) Pojęcie terytorjum fabrycznego w rozumieniu ust. 4 art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 grudnia 1927 (poz. 983 Dz. Ust.) oznacza obszar ziemi, na którym znajduje

się zakład fabryczny i który tworzy w tym celu jedną odgraniczoną i zamkniętą w sobie przestrzenną całość.

b) Za budowle fabryczne w rozumieniu tegoż przepisu mogą być uznane tylko takie zabudowania gospodarcze i mieszkalne, które się znajdują na tym samym co i zakład fabryczny terenie. (18. IV. 1933 r. L. Rej. 9359/30).

208. Uzyskane na zasadzie art. 4 ustawy z 19. 5. 1920, poz. 272 Dz. Ust. indywidualne zwolnienie od obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby traci swą ważność w razie przeniesienia stałego miejsca zatrudnienia, uzasadniającego obowiązek ubezpieczonego do okręgu innej Kasy Chorych. (4. IV^r. 1933 r. L. Rej. 3138/31).

209. Z art. 106 ustawy z 19. 5. 1920, poz. 272 Dz. Ust. nie wynika kompetencja władz administracji ogólnej w b. zaborze austriackim do rozstrzygania odwołań od orzeczeń Komisji Pojedynczej dotyczących sporów ze stosunku służbowego między lekarzami a Zarządem Kasy Chorych. (4. IV. 1933 r. L. Rej. 3139/31).

210. § 12 ustawy z 15 sierpnia 1866 względnie z 16 kwietnia 1896 w brzmieniu ustalonem ustawą z 20 sierpnia 1905 (Gal. Dz. Ust. Kraj. Nr. 100) nie uprawnia do przyjęcia, że służba kościelna w parafjach katolickich zatrudnianą jest na rachunek i ryzyko proboszcza a tern samem do przyjęcia, że proboszcz osobiście jest pracodawcą teje służby i jako taki ma płacić za nią składki za ubezpieczenia na wypadek choroby w myśl ustawy z 19 maja 1920 (p. 272 Dz. Ust.). (25. IV. 1933 r. L. Rej. 3901/31).

211. Przy spółkach handlowych firmowych pokrewieństwo pracownika z jednym ze współwłaścicieli firmy nie stanowi podstawy dla zwolnienia od obowiązku ubezpieczenia na zasadzie art. 6 p. 7 rozporządzenia z 24. II. 1927 poz. 911 Dz. Ust. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (26. IV. 1933 r. L. Rej. 3721/31).

212. Ekspedjent handlowy, któremu uprawnienia pracowników umysłowych nie służyły z mocy prawa samego na zasadzie obowiązujących przepisów prawnych, a który korzysta z tych uprawnień jedynie z mocy umowy, nie podpada pod pojęcie pracownika umysłowego na zasadzie ustępu ostatniego art. 158 rozporządzenia z 24 listopada 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (26. IV. 1933 r. L. Rej. 9721/31).

213. Pracodawca, który posiada kilka przedsiębiorstw, lecz w żadnym z nich nie zatrudnia powyżej 5 robotników, nie jest na zasadzie art. 1 ustawy z 18 lipca 1924 (poz. 650 Dz. Ust.) obowiązany do ubezpieczenia robotników na wypadek bezrobocia nawet w tym razie, gdy liczba zatrudnionych we wszystkich jego przedsiębiorstwach razem przekracza liczbę 5. (31. V. 1933 r. L. Rej. 2950/31).

214. Sąd Polubowny dla ubezpieczenia pensyjnego we Lwowie jest sądem szczególnym w rozumowaniu art. 6 p. 1 prawa o Najw. Tryb/Admin. (13. VI. 1933 r. L. Rej. 3573/33).

IX. OPIEKA NAD UBOGIMI.

215. Związki komunalne mogą dochodzić swych roszczeń o zwrot wydatków, wynikłych ze sprawowania opieki na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy z d. 16. VIII. 1923 r. o opiece społecznej (Dz. Ust. poz. 726) tylko w drodze sądowej. (30. XI. 1932 r. L. Rej. 8784/30).

X. SPRAWY INWALIDZKIE.

216. Przez żywiciela w rozumieniu art. 20 ustawy z 18. III. 1921 (poz. 195 Dz. Ust.) rozumieć należy nie tylko osobę, która drugiej osobie rzeczywiście dostarcza potrzebnych środków do życia, lecz także osobę, będąc prawnie do dostarczania jej tych środków obowiązana, jest wstanie obowiązek ten spełnić. (7. IV. 1933 r. L. Rej. 2642/30).

217. Osoba, która była wdową po inwalidzie, lub po poległym albo zmarłym w związku ze służbą wojskową i wyszła powtórnie za mąż nie otrzymawszy, przewidzianej art. 15 ustawy inwalidzkiej z dnia 18 marca 1921 poz. 195 Dz. Ust., odprawy, nie zachowuje w razie ponownego owdowienia prawa do zaopatrzenia po pierwszym mężu. (29. IV. 1933 r. L. Rej. 1289/30).

218. Gminom miejskim służy prawo przełożenia kosztów urządzenia ulicy na właścicieli przyległycli działek w myśl art. 174 prawa budowlanego z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. Ust. R. P. poz. 202 wyłącznie w tych wypadkach, gdy chodzi o założenie ulic nowych, dotychczas nieistniejących, lub urzędzenia ulic już wprawdzie istniejących, lecz pozbawionych wszelkiego urządzenia w znaczeniu ulicy miejskiej. (5. V. 1933 r. L. Rej. 4727/30).

219. Władzą powołaną do udzielania zezwolenia na przebywanie inwalidy za granicą, o którym mowa w p. c) art. 26 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów poz. 195 Dz. Ust. jest władza skarbowa. (15. V. 1933 r. L. Rej. 10151/31).

220. Doręczane odwoławcom odpisy orzeczeń inwalidzkich komisji odwoławczych winny zawierać wymienienie członków tych komisji. (27. V. 1933 r. L. Rej. 6621/30).

221. Postanowienie końcowe art. 27 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych z 18. III. 1921 (poz. 195 Dz. Ust.) nie wyklucza możliwości brania w rachubę wysokości pobieranej renty z ty-

tułu ubezpieczenia społecznego przy ocenie, czy dana osoba jest zaopatrzona w rozumieniu art. 20 pow. ustawy. (1. VI. 1933 r. L. Rej. 6534/30).

XI. RÓŻNE.

222. W razie, gdy strona wniosła w terminie określonym w art. 253 ustawy wodnej (p. 574 Dz. Ust. z 1928) podanie o wpisanie do księgi wodnej uprawnienia wodnego, utrzymanego w mocy na zasadzie art. 2522 tejże ustawy, a zaniechała przedłożenia dowodów i planów dotyczących powyższego uprawnienia, zaniechanie to nie stanowi podstawy do uznania tegoż uprawnienia za wygasłe. (17. II. 1933 r. L. Rej. 9670/31;.

223. Prawa rybołówstwa, które istniały w czasie wejścia w życie ustawy wodnej (poz. 574 Dz. Ust. z r. 1928), podlegają na zasadzie art. 229 tejże ustawy wpisowi do ksiąg wodnych, o ile prawa te utrzymano w art. 254 tej samej ustawy w mocy. (28. II. 1933 r. L. Rej. 7877/31).

224. Wydawanie zezwoleń, wymienionych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 1. VIII. 30 r. (Dz. Ust. poz. 84) w sprawie wykonania w stosunku do obywateli Z. S. R. R. art. 40 ustawy o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. Ust. poz. 581 z r. 1926); pozostawione jest w całości swobodnemu uznaniu Ministerstwa Skarbu. (15. III. 1933 r. L. Rej. 11074/31).

225. Do terminu zakreślonego art. 1 ustawy z 19 grudnia 1928 o ponownem przedłużeniu terminu przerachowania i konwersji zobowiązań skarbu Państwa z tytułu pożyczek państwowych z lat 1918—1920 (poz. 22/1929 Dz. Ust.) nie ma zastosowania przepis art. 41 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 o postępowaniu administracyjnym, (poz. 341 Dz. Ust.), dotyczący przywrócenia terminu. (24. III. 1933 r. L. Rej. 1717/31).

226. Alfabetyczny spis abonentów sieci telefonicznej nie jest płatnym drukiem telefonicznym w rozumieniu art. 21 ustawy z 3. VI. 1924 o poczcie, telegrafii i telefonii poz. 37/31¹ Dz. Ust. (24. I. 1933 r. L. Rej. 1224/32).

227. Ostrogskie Prawosławne Bractwo Kościelne św. Cyryla i Metodego jest osobą prawną, podlegającą likwidacji na podstawie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. poz. 377). (3. XII. 1932 r. L. Rej. 2239/30).

Dr. Włodzimierz Orski,
Prezes Najw. Trybunału Adm.

B. Inne sprawy sądowe

NIEKTÓRE PRZYPADKI RETROAKTYWNOŚCI KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Ogólna zasada „*lex retro non agit*” obowiązuje zarówno w prawie materialnym, jak i formalnym, chyba że ustawa inaczej nie stanowi, albo że z natury swojej nowa ustawa musi być stosowana do stosunków, zawiązanych wcześniej.

Należy zaznaczyć, że zastosowanie nowej normy procesowej po wejściu jej w życie w sprawie, wszczętej przedtem, nie będzie nadaniem nowej normie mocy działania wstecznego. Będzie to tylko zastosowanie tej normy do czynności, która ma być dokonana pod rządem tej normy. Nowa norma z tego powodu nie będzie miała wpływu na czynności, dokonane wcześniej, pozostaną bowiem one w mocy i będą oceniane według przepisów, pod których rządem były spełnione. Niema więc tutaj wstecznego działania.

Przy wprowadzeniu naszego kodeksu post. cyw. z 1930 r. zasada „*lex retro non agit*” naogół została zachowana. Prawodawca przyjął, jako ogólną tezę (z pewnymi nieznacznymi odchyleniami), że sprawy, wszczęte przed wejściem w życie kodeksu, będący prowadzone aż do ukończenia według przepisów poprzednio obowiązujących ustaw procesowych (art. XXXVI przep. wpraw. k. p. c. i art. LXVII § 1 przep. wpraw. prawa o sąd. post. egz.). Z tego wynika niewątpliwie, że w zasadzie nie może być mowy o wstecznym działaniu kodeksu.

Wszakże są dopuszczone wyjątki, w których odstępienia od tej zasady jest nakazane. Chcę tutaj zwrócić uwagę na wyjątki, które mieszczą się w art. XXXVIII, XLII i XLIII przep. wpraw. k. p. c.

Pierwszy z tych przepisów stanowi, że art. 204 k. p. c. stosuje się także w sprawach, wszczętych przed wejściem w życie kodeksu, czyli że nastąpi w takiej sprawie umorzenie postępowania w danej instytucji, jeżeli postępowanie było zawieszona (spoczywało) i jeżeli w ciągu trzech lat nie będzie zgłoszony wniosek o podjęcie nanowo postępowania.

Retroaktywność art. 204 k. p. c. polega tutaj na tem, że czynność zawieszenia postępowania¹⁾, dokonana pod rządem dotychczasowych ustaw, co do swoich skutków oceniana będzie według przepisów kodeksu. Przepis ten będzie stosowany we wszystkich

¹⁾ §§ 168 i 170 austr. proc. cyw., § 251 niem. proc. cyw., art. 77 i art. 681 roa. ust. post. cyw.

sprawach, toczących się według dawnej ustawy, bez względu, czy zawieszenie miało miejsce przed wejściem w życie kodeksu, czy po tej dacie. Różnica zachodzi tylko w oznaczeniu terminu a quo, od którego rozpoczyna się bieg okresu trzyletniego. Jeżeli zawieszenie (spoczywanie) nastąpiło przed 1 stycznia 1933 r., pomieniony okres zaczyna się od tej (laty, natomiast, gdy zaszło po 1 stycznia 1933 r., okres ten będzie liczony od daty zawieszenia.

Zastrzeżono jednak wyjątek dla spraw, toczących się według ros. ustawy post. cyw. W tych sprawach okres trzyletni oblicza się zawsze od daty zawieszenia. Wyjątek ten uczyniono z uwagi, że i ros. ustawa (art. 689) przewidywała umorzenie postępowania w instancji. Nie wprowadzono więc w tych sprawach żadnej zmiany w porównaniu ze stanem dawniejszym.

Wsteczne działanie kodeksu post. cyw., wyrażone w art. XLII przep. wpraw. k. p. c, ma charakter podobny do art. XXXVIII. Art. XLII stanowi, że w sprawach rozstrzygniętych według dotychczasowego prawa, wznowienie postępowania, wszczęte po wejściu w życie kodeksu odbywa się według przepisów tegoż kodeksu. W myśl więc tego przepisu orzeczenie, wydane według dawnych ustaw procesowych, będzie badane na podstawie norm kodeksu.

Przedewszystkiem przeto warunkiem dopuszczenia wznowienia będzie prawomocność orzeczenia, co do którego zgłasza się skargę o wznowienia (art. 442 k. p. c). W dotychczasowych ustawach prawomocności wymagały ustawa austr. w przypadku skargi z powodu nieważności (§ 529) oraz ustawa nieni. w przypadku skargi z powodu nieważności i skargi restytucyjnej (§ 578). Natomiast ustawa ros. nie wymagała dla skarg o wznowienie warunku prawomocności orzeczenia (art. 794). Obecnie więc w sprawie, prowadzonej według przepisów ros. procedury skargą o wznowienie będzie mogło być zaskarżone tylko orzeczenie prawomocne bez względu, czy zapadło przed czy po 1 stycznia 1933 r.

Uchylenie orzeczenia w drodze wznowienia może nastąpić na podstawie przyczyn, wskazanych w art. 443 (przyczyny nieważności) i art. 445 (powody restytucji) k. p. c. przyczyny zatem wznowienia, przewidziane w ustawach procesowych dzielnicowych, nie będą miały znaczenia. Na szczególnie podkreślenie zasługuje sytuacja, jaka się wytwarza w stosunku do orzeczeń, które w myśl poprzednich ustaw dla braku przyczyny, przewidzianej w tych ustawach, nie ulegały żadnemu wzruszeniu. Ważność więc i niewzruszalność tych orzeczeń podlega badaniu według przepisów nowego kodeksu, który w ten sposób nabiera w tym punkcie mocy wstecznego działania. Wskutek tego może się zdarzyć, że orzeczenie pra-

womocne, które poczytywane było za ostateczne, nie mogące być zaskarżone przy pomocy środka nadzwyczajnego, jakim jest wznowienie, utraci ten charakter i będzie mogło być uchylone.

Wreszcie z mocy art. XLIII przep. wpraw. k. p. c. w sprawach, rozstrzygniętych przez sąd polubowny przed wejściem w życie kodeksu, postępowanie przed sądem państwowym odbywać się będzie według przepisów dotychczasowych, czyli a contrario jeżeli sąd polubowny wyda wyrok po wejściu w życie kodeksu, postępowania przed sądem państwowym poddane jest przepisom kodeksu, chociażby zapis na sąd polubowny dokonany był przed 1 stycznia 1933 r. i chociażby sąd polubowny przystąpił do swoich funkcji i przeprowadził postępowanie przed tą datą, kierując się przepisami wówczas obowiązującymi, byleby tylko wyrok zapadł po dacie powyższej.

I w tych więc razach kodeks ma działanie wsteczne, gdyż czynności sądu polubownego, dokonane według przepisów proceduralnych dawniejszych będą poddane przepisom kodeksu, które nie obowiązywały w czasie zawarcia zapisu na sąd polubowny i w czasie postępowania przed tym sądem. *W. Miszewski,*

Sędzia Sądu Najwyższego.